

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 8 JULI 1917.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDAVD-ÅF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Hos Sättersdöler och jäntor.

Minnen från Norges Sättersdal af Helge Sandberg.

FÖRSTA KAPITLET
af denna reseskildring
återfinnes i Idun num-
mer 23. Här följer den
andra och

SÅ EN FÖLJANDE
sommar gjorde vi ånyo
en tripp till Sättersdalen,
drogo förbi gamla väl-
kända ställen till Ose,
och skjutsades till det
ensliga och vackra
Granheim, som vi
denna gång valde till
vårt sommarhem. Äfven
här funno vi ett trefligt
värdfolk. Både mor och
dotter voro klädda i den
måleriska nationaldräk-
ten. Några svenskar ha-
de aldrig hittat dit förut.
Här gjordes utflykter till
den närliggande Seme-
dalen. Vi följde med
ett par döler och en
jänta med häst upp till
fäbodvallarne. Jag skulle
gärna velat stanna där
lite längre och legat i
fäbodarne, ty höet var
så mjukt och det doftade
så skönt, men en utflykt
från Granheim till Gauk-
heihytten, med ypperliga
fiskevatten och jaktmar-
ker, mycket eftersökt af
sportsmän, lockade ock-
så hågen.

Från landsvägen ob-
serverades en uthugg-
ning på fjällsidan, som
utgör gräns mellan Byg-
lands och Valle präst-
gåll. Här, som annorstä-
des i Norden, kunde na-
turlighvis ej grannarna
samsas om den s. k. gär-
desgården — gränsen.
Och det skulle proces-
sas. Men en finurlig
finsk spåkärning tillkalla-
des och hon tyckte, som
sanningen var, att det ej
var mycket att bråka
om. Hon struntade i

SÄTERSJANTA.

Efter en oljemålning af Carl Sundt-Hansen.

sista berättelsen om den
angenäma resan i nå-
gra af Norges vackraste
och af oss svenskar föga
kända nejder.

böndernas process och
föreslog bara helt enkelt
att leda en ström över
liden, och där den sprang
fram, där skulle gränsen
gå. Jaha, det gingo dö-
lerna inpå. Och glade-
ligen gick karingen upp
på fjällryggen, där hon
satte sig ned... och si,
en vattenådra uppsprang
och ringlade sig sakteli-
gen ned i dalenom...
Och efter denna vatten-
strimma upphöggs grän-
sen omedelbart och frid
och fröjd ha sedan rådt
mellan prästgällen! Jaha,
så har själfva länsman
Haugå, den stora spjuf-
vern, berättat historien
för mig och då måste
den vara riktigt sann.
— Tänk om gränstvister
i Sverige kunde lösas li-
ka lätt?!

Nära Granheim ligger
Tveits' nya vackra
kyrka och kyrkogård,
med älfven brusande ne-
danför och höga fjäll på
båda sidor. Det är rätt
underligt att studera
grafskrifterna, hvilka
mest voro präntade på
taktegelpannor. T. ex.
"Her kviler Sven Gun-
narson Ose. Kvil i fred.
Sält er minne efter deg".
Eller: "Anne Torsdatter
livslevand föt 1894"
o. s. v.

Ja, i det ensliga Gran-
heim kunde jag nog stan-
nat något längre, om ej
— älfven torkat ut, så
att jag knappast kunde få
ett bad under de heta
sommardagarne. Och
utan vatten verkar Sä-

tersdalen i hög grad beklämmande på en skåning, så jag formligen längtade till vidare vyer och öppnare vatten. —

Min tredje sommarvistelse i Sättersdalen augusti 1915 hade jag beslutat tillbringa i de nordligaste bygderna Valle eller Bykle, eller resa så långt vägen räckte! "Kosta hvad det ville..." Steget skulle tagas fullt ut och jag skulle ej stanna på halfva vägen, som de föregående åren!

Alltså anlände jag till Ose brygga en regndiger eftermiddag i början af augusti och beslöt samma dag taga skjuts i karriol till Bedsteland. Dit kom jag också midt i natten, fämligen ruggig och hungrig. Men den snälla, barfota och lätt klädda värdinnan öppnade. Där blef ljus fändt i hast och en affonmåltid med påbredda tjocka smörgåsar på svart surt bröd och mjölk uppdukades. En god bädd tillreddes i gafvelrummet på vinden, och jag sof så innerligen godt.

Den syn, som utbredde sig från Bedsteland den rentvagna morgonen var bedårande vacker. Till vänster rann vår gamla bekanta Otterälf, bred och forsande, i förgrunden uppsteg det mäktiga Rafffjället, som delvis var solbelyst, men under toppen seglade långa strimmor af moln, och till höger brusade en fors från fjället aldeles hufvudstupa ned i älfven. På bilden, sid. 444, ses en del af fjället. En stege är rest till gafvelrummet där jag låg. Men den hade jag icke rest! Ty jag gick upp till rummet köksvägen. Troligen hade en jänta legat där förut och någon yngling gått genaste vägen dit på stegen... Världen är sig fämligen lik hvar man kommer.

Men nu är den nya skjutsen i ordning och i det vackraste väder kussa vi iväg till Valle, hufvudbygden i Sättersdalen. På färden dit passerades många vackra bergpartier, såsom Andenapi vid Hyllestads kyrka. Vid Uppstad går vägen öfver Otterälfven, som den sedan följer troget på höger sida ända upp till Bykle. Vid Hallandsforsen måste man ovillkorligen bese de många flera meter djupa och fint slipade jättegyrtorna.

Snart vidgar dalen sig på ömse sidor om älfven och det vida vackra Valle uppenbarar sig som ett enda bredt, solljust leende. Vida ängar och åkrar och vackra gårdar med oflast gamla stabburar från 1600-talet ligga fätt. Bygden är belägen på samma breddgrad som Stockholm, men 307 meter öfver hafvet. De kringliggande bergen äro öfver 1,000 meter högre. Kyrkan och prästgården skymta fram och snart äfven mitt blifvande

Anna Björnarå vid brunnen i Vallarheim.

sommarhem: Vallarheim, ett passande namn och hem för en sådan gammal vallareman som undertecknad. Vi välkomnas af värdinnan fröken Anna Björnarå, som befanns vara en gammal bekant från det norska danslaget, som besökte Skansen

Valle kyrka.

i Stockholm sommaren 1903. Det dröjde ej länge förrän jag var hemmastadd. Och det har visst de flesta turister varit, som stannat där någon tid, ty de ha lämnat skriftliga intryg härpå både på vers och prosa. Jag vill endast nämna några mera märkliga, såsom

Holger Drachmann, som år 1894 smidt "Völund smed" där. Han besjunger Sättersdalen och sin värdinna sålunda:

Lyse Jenter, hvide Særker,
Sus of Fos og Sang av Elv,
lukte Fjelde, åbne Hjärter,
og et Folk, som digter selv;
det er Sättersdalens Märke,
dybt og grejt som Folkets Sind; —
gid den Dal forskånet blive
for Poeter, som skal skrive
i hver Annas "Bog" sig ind!

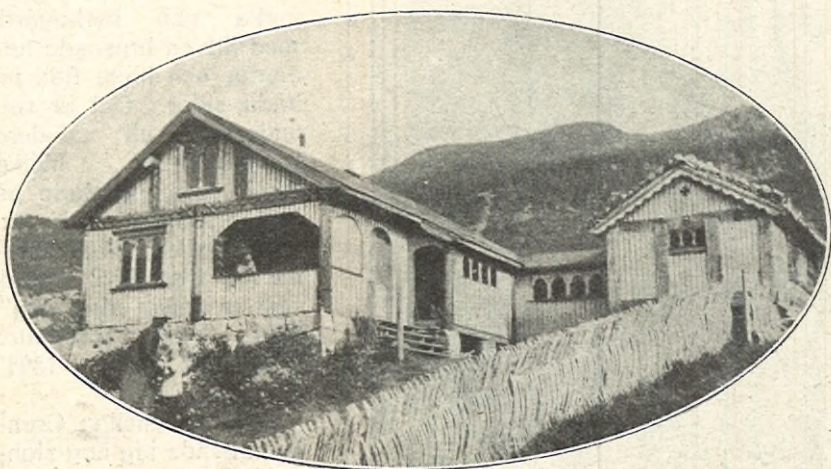
Och den i hela Norden bekante professor Vilhelm Andersen i Köpenhamn skrifver 1906:

Der er herligt at cykle
mellem Bygland og Bykle.
Det er venligt at falde
til Hvile i Valle.
På Viken hos Anna
smager Fladbrød som Manna.
Der er Sommerild på Pejsen,
det blir hjemligt på Rejsen.

Af mera bemärkta svenskar, som besökt Valle och Sättersdalen, kunna nämnas dr Artur Hazelius, som redan år 1875 hemfört en mängd vackra förvärf därifrån, bl. a. en synnerligen vacker samling af snidade och målade dryckeskärl, hvilka finnas utställda i Nordiska museets norska afdelning; professor Richard Steffen, som sommaren 1890 upptecknade ett tusental "Stev" därifrån, mest från turisthytten vid Store Björnevand i Valle socken; dr David Bergström med fru år 1904. Under min vistelse på Vallarheim bodde professor Marius Hægstad i Kristiania där, en mycket treflig och munter herre och ifrig målman, som det var ett stort nöje att känna litet närmare på pulsen.* Bilden här intill visar Anna Björnarå på Vallarheim, där hon står vid brunnen, som en annan Rebecka. Säkertligen var jag en af hennes försligaste kameler...

Med kyrkan i byn är det till det yttre ingenting bevändt, men hon äger en dyrbar klenod, en altartafla af stor skönhet och stort konstvärde: nedtagningen från korset,

* Ja, om "målets" landvinningar i Sättersdalen kunde vara åtskilligt att säga. Det är sedan år 1906 infördt i alla skolorna i Bygland (där äfven predikas af pastor Årtun i fyra af kyrkorna) samt i några af Valle och Bykle skolor. Norska måltidningar och tidskrifter läsas öfverallt.

Artisten Lars Osas hem Björnhov i Valle.

Idyll från Bygland.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:	Praktupplagan:
Helt år..... Kr. 7.50	Helt år..... Kr. 9.50
Halft år..... > 3.90	Halft år..... > 5.—
Kvartal..... > 2.—	Kvartal..... > 2.50
Månad..... > 0.80	Månad..... > 0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—5.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47
Kl. 11—1.	Kl. 9—5.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 86 59. Allm. 43 04.	

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser:
30 öre efter text.	35 öre efter text. 40 öre
35 öre å textside.	å textside. 20% förh.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	för särsk. begärd plats.

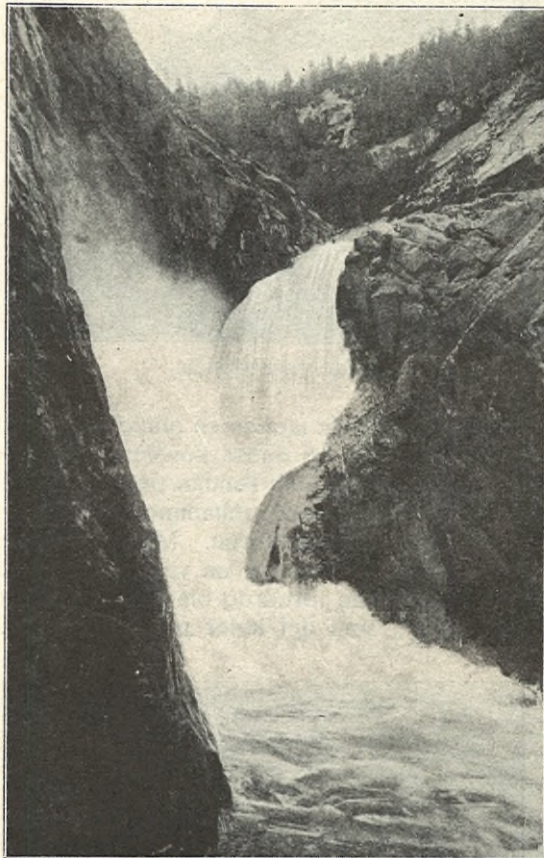
På väg till kyrkan.

På Sättern.

original af florentisk mästare, Federicco Baroccio. En inskription tillkännagiver, att taflan skänkts till kyrkan år 1670 af en lagman Lauritz Andersön, men hvar han kommit öfver den är ännu en gåta. Troligen något krigsbyte. Det var en norsk målare Olav Isaachsen, som upptäckte det signerade utkastet till taflan i Louvregalleriet och därmed konstaterade Vallefafkans äkthet. Det uppgifves att "kustoden" vid den kungl. målerisamlingen i Köpenhamn värderat taflan till flera tusen kronor. Det hedrar de goda dölerne att de icke sålt den. Så det är nog icke värdt att herrar Granberg och Blomberg slocka dit...

I prästgården bekanta vi oss med pastor Appolonius Liljedahl, en son till den bekante stortingsmannen, och följde med honom om söndagarne till angränsande kyrkor. Hvilket icke hindrar att jag går till dansbanan vid den slämningsfulla Hallandsforsen på söndagskvällarne och ser på Sättersdalens egendomliga dans "gangar", som ännu dansas lika troget som för århundraden tillbaka. Det var en mycket egendomlig syn i denna trolska omgivning, omöjlig att beskrifva. Bilden talar bättre. Musiken till gangar ännu bättre, men den skulle bli för lång att här återgifva. Den låter mycket egendomlig, nästan som ett ideligt surrande af en broms i en träkanna... Den röda tråden — melodien — är ej lätt att få fatt på. Naturligtvis skall sådan norsk folkmusik endast spelas på fiol och hälst på Hardangerfela med sina ljudande bisträngar. Men andra söndagskvällen hade anländt en spel-

Sarvsforsen i Bykle.

man med "piglock" (dragspel) — å, Gud, sig förbarme! — Så det lät med brumbas och skrällande toner! En förfärlig olycka hade då lätt kunnat inträffa! Jag blef nämligen

arg och fänkte en minut på att ta piglocket och slänga det i någon af Hallandsforsens 8 à 10 meter djupa jättegrytor... Men då hade jag nog själf fått följa efter och denna sköna epistel blifvit oskrifven. En af dessa Sättersdalslåtar, benämnd "Sävelien", sades vara så vild och gnistrande, att fromma Sättersdöler icke lordes höra den af fruktan för att frestelsen till dans skulle bli dem öfvermäktig. Tyvärr fick jag ej höra den låten. —

Det var annars ett vackert, friskt och ståtligt folk, alla klädda i dalens gamla dräkt. Jäntorna förde sig så sirligt och nätt och gutterna gjorde stundom ett kast så det hven i luften, och satte de järnskodda klackarna i marken, så det gnistrade för ögonen.

Följande dag var tiden inne att besöka bygdens närmaste sätrar i Stafdalen. Hvad jag hade där att göra? frågar den frågvise läsaren. Ja, det — angår, (förlåt!) egentligen icke den frågvise läsaren ett jädrans dugg!! Men för den mindre frågvisa läsarinna kan jag nämna så tyst, att det hviskades om vid Hallandsforsen under dansen, att de trefligaste jäntorna nog voro på sätrarna! Alltså stöflade jag till "heja" med glad mod och en lång turiststaf i handen samt på fötterna vattenläta smorläderskängor. Åt Hälsingland med alla stärksaker på en sådan tripp! Stigen, som var upptrampad af både två- och fyrfotafän, var lätt att hitta, och troget följde den en glad och uppsluppen bäck, som bara gjorde kullerbyttor utför berghällarne. Efter en och en half timmas svettig vandring var jag uppe på bergsplatån. Här såg man först stora

Säteridyll från Valle. Efter en tafla af Lars Osa.

Nationaldansen Gangaren dansas.

Pröfva **Tuppens Zephyr**
och Ni köper ingen annan.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

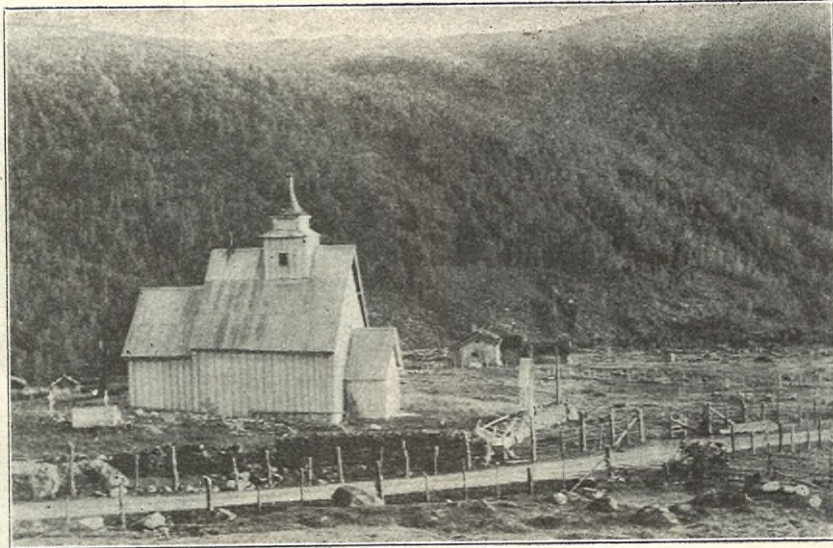
Diamanter

Praktkatalog gratis och franco.
Stockholm och Göteborg.

snödrifvor i bergsskrefvorna, mest i de midt emot liggande fjällen, som man icke observerat i dalen. Tjohej! där hördes redan en jänta "ljoma" åt mig. Eller var det åt något annat kreatur? Och dit gick jag och "ljomade" igen. Och där var jäntor och gummor och barn och blomma och kossor och kalvvar och får och lamm och getter och killingar, och snart satt jag midt ibland dem. Det var vid middagstiden och alla voro mätta och glada, — utom jag, som var förskräckligt hungrig. Men det dröjde icke länge förrän jag fick ett par smakliga "flödamada".* Dessa nedsköljdes med oförfalskad mjölk, tjock som gräde. Och sedan kaffe härpå. Dom tyckte visst om sin svenske gäst, som så oförmodat flugit upp och dumpit ned midt ibland dem. Ja, här var godt att vara, men icke kunde jag stannat där öfver natten! Där var för många jäntor... Dom skulle gjort mos af mig och sedan ätit upp mig till sitt fladbröd! Och sedan hade inga svenskar vågat sig dit mera! Men länge, länge låg jag på den gräsbevuxna marken och solade mig i den höga, rena luften och trillade så småningom ned i dalen till mitt Vallarheim.

Valle har varit mycket besökt af konstnärer, bl. a. af Carl Sundt-Hansen, som här 1898 målat den präktiga Sättersdalsjättan. (Se första sidan.) Den lär enligt förlojande finnas på Bergens konstmuseum och blef lyckligtvis räddad undan branden. En annan bekant målare, Lars Osa, bördig från Hardanger, har slagit ned sina penater här i en gammal rökstuga från 1600-talet, mycket dekorativ och stämningsfull, som han inrättat till ateljé med ljuset från ofvan. Det är företrädesvis motiv från Sättersdalen, folket i helg och söcken, som han förevigar. Herr Osa är ej allenast färgkonstnär, utan äfven skicklig fiolspelare på Hardangerfela, och föredrager med en viss kläm och känsla gamla slätter, springdanser och Sättersdalens urgamla "gangar". Han har hållit föredrag i städerna och bygderna om rosenmålning och fiolspelning och påvisat huruledes målar-konst, musik, arkitektur och dikning i vår folkkultur har samma ursprung och att dessa konster varit utslag af bondens färgsinne. Huru vi i fiolens toner med dess drillar och "kruseduller" finna igen bonderokokons rytmiska linjer med dess prakt och utsirningar.

* Som det skulle heta på — skånska.

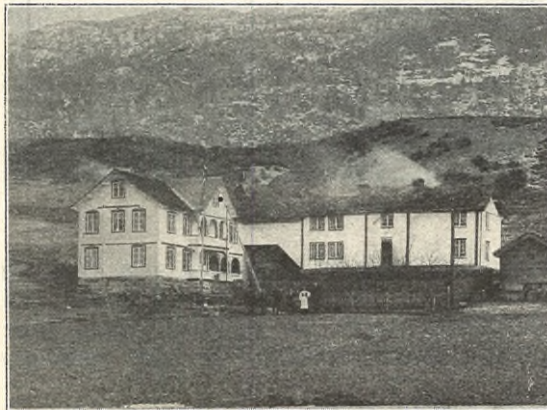

Bykle kyrka.

Bykle turiststation.

— Nåja, detta hade man ju en aning om förut. — För det mesta ha dessa konster (i Norge) varit förenade i en och samma person, så att den skickligaste bondespelmanen oftast varit den bästa rosenmålaren. Möjligen kommer herr Osa till Sverige en vacker dag och håller illustrerade föredrag om "Rosensmaling og Felespil", som det heter på god norska.

Vallarheim.

Vår lilla vackra svenska sånglek "Rosor och violer" få vi nog hädanefter skriva och sjunga så här:

Lyster ungersven dansa med sin vän,
— Rosor och — violer! —
Rosorna ibland liljorna stå,
Hjärtunge lilla, mej ska du få.
Rosor och violer!

På vägen till Bykle, med gamle Dreng Björnara som skjutsbonde och ciceron, påträffar man härliga naturscenerier och stämningsfulla bergpartier, såsom Einangen, Björnara, därifrån släkten med samma namn härstammar, Byklestigen, en brant fjällstig,

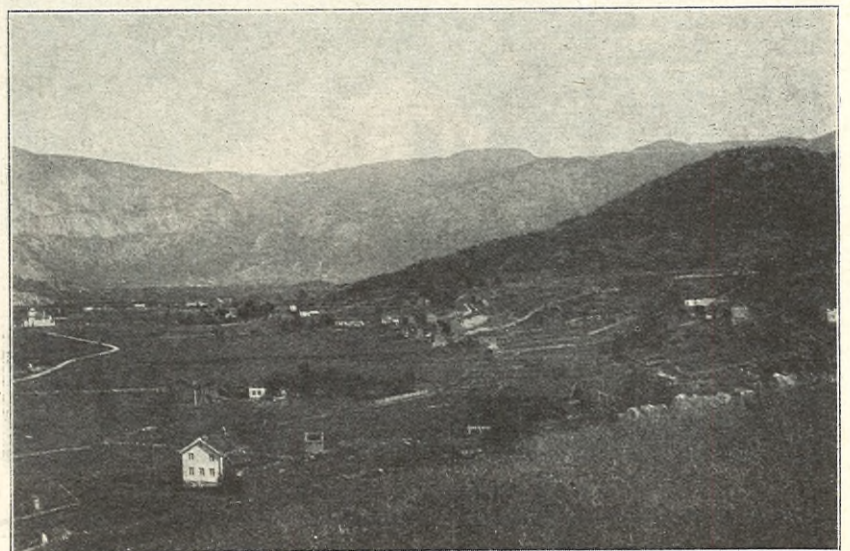
delvis i trappor, som i gamla tider var den enda gångvägen öfver fjällen. Nu är den mest igengrodd. På Bykle turiststation rasta vi och duka upp vår middag tillsammans med vårt värdfolk, som doppar sitt tunna fladbröd i ett stort fat med "flöde". En tripp gjordes sedan till den lilla kyrkan, den nordligaste i dalen, som begagnas till gudstjänst nio månader om året. Hon var rätt egendomligt inredd med läktare både vid gafveln och långsida. På den förra sitta de unga dölerna och på långsidan jäntorna. Nere i kyrkan de äldre männen till höger och kvinnorna till vänster. Kyrkan är för öfrigt rosenmålad i gamla allmogemönster af en bygdekonsnär.

Högt uppe i dalslutningen ligga några gårdar och härifrån leder en rätt besvärlig slig till Otterälvens största vattenfall, den 40 meter höga och 3 meter breda, brant nedstörtande Sarvsforsen i ett mycket trångt och vildt bergpass, en natur hänförande vild och skön, och så undagömd, att den svårigen kan utnyttjas för industrien. Gud ske lof! Men det finns ju hundratals forsar kvar i den älven att utnyttja i stället. På vägen till Sarvsforsen måste man på ett ställe gå igenom en liten åkertäppa, som äges af en 90:årig sängliggande gubbe, som förut ägt fallet och den omgifvande marken. Hvarje turist måste till gubben erlägga en liten tribut af 50 öre. Då han hörde att jag var svensk utbrast han: "Har vi fornermet Deres Konge?" Jag blef perplex och honom svaret skyldig, men förstod att han yrade och alluderade på gamle kung Oscar. Men det var en rätt egendomlig situation, så här långt uppe i en af Norges mest undagömda fjälldalar.

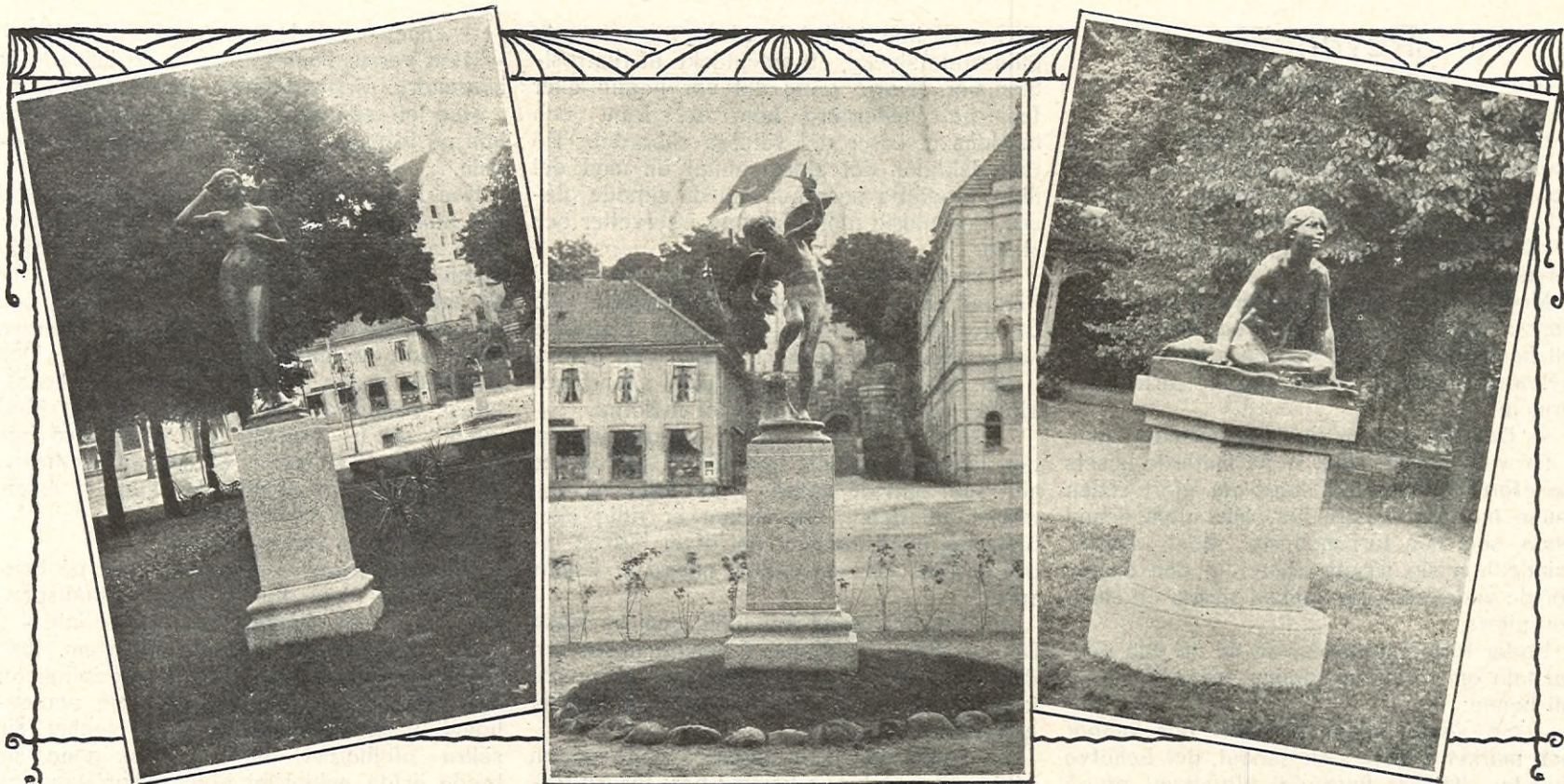
Från Bykle går ytterligare en 12 kilometer lång väg till Haslemo, där den slutar, och sedan är det endast utfakade fjällstigar på

Skjutsstationen Bedsteland.

Utsikt af Valle.

De tre i Ronneby på midsommaraftonen aftäckta skulpturverken af Per Hasselberg: Snödroppen, Tjusningen och Grodan. — J. A. Kindblom foto.

milsvida fjällvidder och ödemarker till Suldal, Lysefjord eller Telemarken.

Den sista söndagskvällen på Vallarheim hade min värdinna lofvat att anordna en folkvise- och "stev"-afton vid "pejsen". Men det blef i stället en stilla pratstund vid brasan om gamla tider tillsammans med prof. Hægstad, ty ungdomen svängde sig som vanligt vid Hallandsforsen. "Stev"-sjungningen är ju något säreget för Sätersdalen, där den ännu lever och blomstrar. Jag hade förut fått höra åtskilliga prof af Johannes Skar, som var en mästare i den konsten, och han berättade hur ungdomen mest om lördags- och söndagskvällarne till långt in på otta kunde sitta och sjunga sina fyrradiga stev. Där var alltid någon som tog upp en strof, och var den igenkänd klämde alla i med fortsättningen. Men oftast improviserades det till gamla bekanta melodier och allt möjligt mellan himmel och jord passerade revy, mest ungdomens kärlekslängtan, som stundom kunde få nog så varma och personliga uttryck. Professor R. Steffen säger också i sin inledning till sina stev: "Här var dikten ännu en källa till glädje, ett naturbehov i den aflägsna bygdens enslighet och den långa vinterns ledsnad. Att sjunga visor och stev var för dessa människor lika naturligt som för oss att läsa en tidningsartikel". Här några prof; ett par typiska melodier i dur och moll, till hvilka de flesta stev kunna sjungas:

Stev.

Andante

Z. Nöts Talle, fjöron, du kaste koren, han beta seg af de vörstakt
 garum; ä allt han be. la, se gik de bra, de va madem. Talle han
 ville ha, de va madem Talle han ville ha.

Andante

II. Ola, Ola! minn eisa Ongel Tori la du för mig den
 song sa kongel by kulle aldri du brude deg om å varre
 meg som du seg va mig, å varre meg som du seg va mig.

III.

Å husk i hugen, no er eg gla'e,
 mi staute gjenta ho må eg ha'e.
 Å husk i hugen, no er eg kaut,
 den staute gjenta ho må eg få.

IV.

Mei väne gjente ej alli glöymer,
 for um eg sove, ej um eg dröymer;
 um natt og dag er du leike nær,
 men bäst eg ser deg, fyst myrkt de är.

V.

När eg um kvelden i skogens skuggar
 i ljose draumar meg gjeng og ruggar —
 å kvar ein fugl, som på greine sit,
 eg tykkj han sullar på namnet ditt.

VI.

På lofte gjente ho låg i tanka,
 hu totte guten på heurei banka;
 so rais hu upp og vill släpp ho inn,
 men då hu såg te, va de endjenting.

"Så gråt hos mej —"

*DU LILLA KÄRA — DU LILLA
 toka —*

*så gråt hos mej — Blir det bättre så?
 Hvad skall jag säga dej? Några kloka
 och tomma ord? Skall du då förstå?*

*Ditt spröda blomlij — jag minns du
 smög det*

*intill mitt hjärta som nu en vår —
 Det gaf sej helt. Var det sanning? Ljög
 det?*

*Hvar fanns den lycka, som man för-
 står?*

*Vår vackra vår — den är borta, kära.
 Den var för mycket af glans och doft.
 Vi såg den skimra — Vi kom den nära
 — för jordiskt nära — och allt blef
 stoft.*

*Så är det, ser du — det allra bästa
 — det allra vackraste vi fått fatt
 det drar förbi — det kan bara gästa
 vår gråa hvardag en vår — en natt —*

*Vår lek är slut — som en lek skall sluta
 — så vackert lekt — Låt det vara slut.
 Vi sluppo mästra och mäta, pruta.
 Hvad allt blir fattigt som nötes ut.*

*Nu blir du alltid min lycka, kära,
 fast långt ifrån mej din väg skall gå.
 Mer fjärran fjärran — mer nära
 nära —*

*Så gråt hos mej — blir det bättre
 så — ?*

NILS-MAGNUS FOLCKE.

Med bil företogs den 41 kilometer långa nedresan till Ose i kapp med den forsande Otterälven. Det gick undan, skall jag säga! Två (2) hjul sprungo under vägen, men den raske chauffören hade gett sig katten på att vi ändå skulle komma i tid till ångbåtsbryggan. Och det lyckades också. Men dölerna, som sysslade med höbärgningen, släppte hvad de hade för händer och togo till hattarna och hurrade! Och jäntorna vittade med kalla handen: Farväl, svenske vallareman! Hälsa släkten!

På Sätersdalens vackra Sommerhjem vid Bygland njöt jag till sist några dagars hvila innan återresan till Sverige anträdde. Här fanns all möjlig komfort, ett godt bord, promenader i den utomordentligt väna och vackra sidodalen Jordalsbö, utmed älven af samma namn. Här fanns allt för kroppens och själens hvila och rekreation: bad och fiske, musik, sång, dans och flirt, om man så hafva ville och om man så hafva kunde! Min sista middag i Sätersdalen intogs på Byglandsfjords järnvägsrestaurang, tillsammans med min värdinna från Sommerhjemmet fru Stumpf, min gamle kapten Sveinungson från "Dölen" och prof. Hægstad med familj från Kristiania. Svenska flaggan stäfade på bordet till ära för den svenske gästen, som nu vid sitt tredje och (förmodligen) sista afsked från den väna dalen blef bjuden på middag af restaurangens älskvärda värdinna. Och så var resan all.

Revanche.

Skiss af PER EDMAN.

FRU ELSA PÅ VÄSTERGÅRD LÅG PÅ knä framför linneskåpet, halft skymd af den öppna skåpdörren. I armfånget hade hon ett par nymanglade dukrullar och på en stol bredvid låg ännu en hög, staplade korsvis i fyrkant.

Med husmoderns varsamhet, hennes, som känner alla procedurerna från smutsbingen till linneskåpet, stack hon en efter en in på hyllorna, tydligt efter någon sorteringsprincip.

— Den här duken är min, mumlade hon.

De voro hennes alla, ty de tillhörde husets linneförråd. Men det hade de gjort redan innan hon blef husfru här, alla utom denna enda, som hon fört med sig i boet. Därför kände hon sig såsom ägare till den duken, för de andra däremot endast såsom ett slags förvaltare.

Under förlofningsstunden, då de en dag börjat tala om förlofningsdagen, hade Nils sagt till henne:

— Se, vänta medan du sitter och knåpar och märker duktyg och sådant, det behöfva vi inte. Sådant finns det tillräckligt af på Västergård både för vår och våra barns tid. Kom hit och se.

Han hade på knippet letat rätt på en liten nyckel af konstsmide och öppnat den tunga dörren till det skulpterade linneskåpet. Det lyste dunkelt hvitt inifrån skåpmörkret af oändliga servettrafvar och dukstaplar, lakansrullar och örngottshögar, alla de slag af hushållslinne, som öfverhufvud taget existera. De kokett krusiga örngottsbanden och enstaka handdukshögars höga bårder bröto välgörande af mot det tunga, gedigna hvita och släta.

Midt i sin instinktiva husmodersförtjusning inför denna rikedom kände fästmonen ett sling af saknad. Det var att komma och endast laga i besittning, utan att ha fått vara med om det roligaste: tillredelserna. Och på trots mot denna tillräcklighet hade hon gått och köpt sin duk. Den hade varit dyr, gjort ett stort hål i hennes lilla glesa flickkassa, men det fick inte hjälpas — det kvalitativa fick uppväga det kvantitativa.

Fru Elsas natur ägde ett öfvermått af impulsiv, litet häftig ömhet, som räckte till äfven för de döda tingen. Hon höll t. ex. af sina röda skinntofflor, där de stucko fram under hennes säng med sina röda klackar utåt; ibland kunde hon, innan hon tog dem på fötterna, sticka händerna i dem och slälla dem på sitt knä, — hon älskade det violetta sammesbandet, hon bar om sin hals, och den smala guldlänken kring hennes arm var mera en kär följeslagare än en prydnad.

Nu lade hon kinden ned mot den glatta fina damastrullen, där mönstret skiftade i sina hvita nyanser och strök den smeksamt däremot.

— Den här duken är min. Jag har inte själf väft den, men jag har köpt den för mina egna pengar.

Med ett smalt fint pekfinger pekade hon på monogrammet som en bevisföring, ifall någon protesterat.

— E. H. — Elsa Häger, sade hon halfhögt.

Alla de andra voro märkta med ett F., som betydde Francke. Och alla hade de väfts af hennes svärmor eller svärmors svärmor eller deras pigor — i hur många led tillbaka var inte godt att veta.

Hon stack hufvudet in mellan ett par af hyllorna. — Där lågo de, tunga, bastanta, hemväfda, alla rutiga, fast rutningen varierade, alla med en söt midtåt. — Men den

här, som hon höll i handen, var ett enda glänsande stycke, ett sidentäcke af rimfrostblommor. Hvarje gång det var högtid eller fest på Västergård kom det fram och breddes ut öfver det väldiga ekbordet. På den dukades det aldrig annat än med det äkta, bladlätta porslinet och de slipade glasen, och aldrig utan blommor i servetter och skålar.

— Hade Nils männe lagt märke till detta? Förstod han att det gjordes på trots mot alla de förträffliga rutiga, af hvilka åtskilliga kunde tälja med denna i hvithet och glans?

Hon sjönk ihop litet med duken i famn och stödde armbågarna mot en af hyllorna.

— Nils? Å, han trodde naturligtvis att den hörde till husets linneförråd på samma sätt som alla de andra — om han ens lagt märke till den. Om duken är rutig eller blommig, hvad kommer det öfver hufvud taget en karl vid, om endast maten är i hans smak.

Det lilla lenhåriga hufvudet, som en stund lik en flitig fågelhona i bosättningsbesyr, dykt ut och in mellan hyllorna, stannade kvar därinne. En smal solstråle lyste nyfiket hjälpsamt in i skåpet.

— Letade fru Elsa något? Hade någon af de rutiga dukarna kommit bort för fru förvaltaren?

Nej. Fru Elsa endast tänkte. Tänkte på kvinnovis, så, att hela världen blef ett enda stort problem.

— Det var inte bara de rutiga dukarna. Det var allting. På samma sätt. Den dag hon kom till Västergård stod allting färdigt och tillräckligt, hennes händer och hufvud förutan, inte beredt att mottaga den nya husmodern, utan helt enkelt frukterna af föregående husmödrars husflit och förtänksamhet, gedigna inköp och anskaffningar, som skulle hålla det nuvarande herrskapet ut och än längre. Hela huset var faktiskt komplett, det förekom fru Elsa ibland som om det hela endast var ett arf, hvilket hon genom en testamentsklausul af alla tidens Franckar i gemen blifvit tillerkänd rätt att bruka, på villkor att hålla ett argusöga på skafferna — och med bibestämmelsen att älska och lyda den nuvarande hufvudmannen Francke och stoppa hans strumpor och ersätta hans skjortknappar. En husmamsellsbefattning i ett stort fint hus mot fritt vivre och rundliga presenter att påräkna, familjemedlem. Nyttig, men inte outhärlig, och utan fast hemortsrätt.

Fru Elsas orörlighet blef om möjligt intensivare och blicken än slutnare.

— Men det var inte bara allting. Det var Nils också. Just Nils. Och mest Nils. Det var hans stora kraftiga gestalt, hans orubbliga lugn, hans breda säkra hemortsrätt — och sist och värst — hans kväfvande, fällande husbondeauktoritet. Den var som en kork i en flaska, en bom öfver en väg, en tung bred labb öfver hennes mun.

— Ack att få taga den mellan sina händer och krama den, hårdt, med sammanbitna tänder, så att det gjorde ondt, — inte på lek, som Nils tog det, utan ett ilsket hämndgirig tjufnyp.

Intellektuellt sedt var hennes äktenskapliga lotf att dela bädd med en, som dryg och trygg tog upp mest hela sängrummet, och som man inte förmår vältra bort eller knuffa undan. Maktlös, sömlös, halfkväfd och pinad måste man stirra sig ursinnig på den sofvande, snarkande kolossen. Man kan inte rätt gärna väcka och groff be honom maka åt sig, ty bädden är, när allt kommer omkring, hans. I nåder och god mening har han lämnat en liten jämnsidesplats vid kanten. Fru Elsa rätade upp sig.

— Ahnej — i nåder? — hvad pratade hon? — Hon var ju hans hustru — de älskade ju hvarandra. — Hvarandra? Gud vet om hon...

Med ett spänstigt kast på kroppen stod hon på fötterna och gick raskt fram till spegeln.

Hon hade alla skäl att vara belåten med sitt utseende. Det var ett vackert ansikte med en fin, känslig mun och vackert hvälfda ögonbryn. Men fru Elsa stod där inte för att tillfredsställa fåfängan. Liten, smal och rak, med duken som till själf försvar i handen sökte hon sin blick där inne i glaset. Den glimmade orolig, onöjd och ond emot henne, talade ohöjdt om för henne, hvad hon förut visste: att fru Francke på Västergård inte var lycklig. Att hennes äktenskap var henne en pina, hennes hvardagslif fylldt af tusen, och ändå bara ett bekymmer.

Hennes man var en tyrann.

Slog han henne —? grälade han på henne —? fick hon för knappa hushållspengar —? — nej. Älskade han henne inte —? — jo. Men likafullt var han en tyrann. Icke en hojtande, svärande, med handgripligheter och tillhygge, men en tyrann i sin personlighet, i sin orubbliga själfmedvetenhet, sin säkra ofelbarhet, och ännu en gång, sin breda ärfda auktoritet öfver människor och djur, öfver manbyggnad och uthus, ja öfver jorden själf. En stor, god tyrann, hvars blotta åsyn väckte blind och villig lydnad hos allt och alla, alla utom en — hans hustru.

Fru Elsa var rebell till sin natur, rebell mot allt, som hade minsta smak af inkräkta på den personliga friheten och individualiteten. Det var som att trampa en orm på stjärten. Allt hos henne reste sig upp till motfugg i den oaktsamma hälen. Hon var farligt revolutionär, ty midt i medvetandet om sin litenhet och maktringhet, var hon så trotsigt stolt, att hon förr läte sitt hufvud krossas af våldets fot, än hon kufvadt lade det i den starkes knä.

Och hvarför skulle hon låta sig kufvas? Intellektuellt var hon sin man öfverlägsen, hennes känslolif ägde tusen fina stämningar och skiftningar, där hans endast var en enda bred osammansatt ström.

Detta visste hon, hade velat redan innan hon blef hans hustru, men var för fin och klok att känna någon förhåfvelse — Nils hade andra utmärkta egenskaper — och dessutom älskade hon honom.

Hon hade troff, att det skulle vara tillräckligt med vetenskapen om det lilla öfvertaget, ha den som en liten lustig hemlighet för sig själf, utan att begagna sig af den. Det gaf endast en liten förtjusande anstrykning af moderlighet åt hennes känslor för honom.

— Moder — jo, vackert ock. — Det var allt hon, som fick vara barnungen. Nils var pappa. Så ska det vara, min lös, för så brukas det på Västergård. Godmodigt afgörande, utan stränghet, men utan andra skäl än kufymen på gården. Och hvad kunde hon invända mot den — flickan, som smal och liten, med sin enda duk i famnen kommit till den stora, präktiga gården?

Det var mot den starkes och rikets outtalade rätt öfver den svage och arme fru Elsa rasade. Hon ville inte låta sin individualitet begravas under denna lösa hög, inte låta sin själ utplånas genom orättmätig underkastelse, inte låta sin vilja ledas af en annans myndighet, inte låta sin intelligens tystas af en annans bondförstånd. Nej, — int ens tåla, att man tog hennes ord för prat i luften, dem man hör, utan att lyssna till meningen.

Men det var som att med tio stackars skälfvande fingrar försöka hålla emot en

En bok om Rosika Schwimmer.

ATT DE TRE FÖRFATTARINNOR, SOM NYLIGEN på A.-B. Dahlberg & Co:s förlag gemensamt utgivit en bok, kallad denna "Den kinesiska muren" betyder föga. Den kommer att få heta Boken om Rosika Schwimmer eller i de kretsar, där det kommer att mest talas om den, Boken om Rosika. Ett bevis att den ungerska rösträttskvinnan och fredsiffrerskan, som arbetet handlar om, är väl känd ibland oss! Som underligt läses "Rosika Schwimmers kamp för rätten och hennes krig mot kriget", men osynligt står där också En bok om kvinnlig solidaritet. De orden stråla en oemotståndligt varm och lifgivande till mötes, när man läser de tre författarinnornas namn: Anna Lenah Elgström, Frida Stéenhoff, Elin Wägner.

Syftet med arbetet syns vara att göra känd en rik och betydande personlighet och att förklara och försvara den, där den blivit missförstådd, samt att på samma gång kasta ett ljus öfver Fordexpeditionens — eller rättare dess upplösnings — gåta. Ännu flera pennor än utgifvarinnorna ha medverkat: Ellen Hagen och Mia Leche framlägga hvar sitt afsnitt af Rosika Schwimmers internationella arbete, den förra i kvinnorösträttens, den senare i fredsiddens tjänst, och ungerskorna Paula Pogány och Wilma Glücklich berättar om sin berömda landsmaninnans barndom och ungdom. Dessutom ha ett dusintal kända namn från skilda länder insänt korta omdömen om Rosikas verk och dess betydelse. Ett flertal porträtt och andra illustrationer pryda arbetet.

För den, som lärt känna den eldiga förkämpen för kvinnornas frigörelse på höjden af den verksamhet, för hvilken hon undfått en så sällsynt begåfning och med hela världen utbredd som arbetsfält omkring sig — som sett hennes styrka, hennes vältalighet och snabblick för situationen växa på kongressdagar än här än där i Europa, till dess hon framstår i sin arbetskrafts och genialitets triumf under kongressen i Budapest — för den som sålunda lärt känna henne, men vetat föga om hennes lif före inträdet på denna offentliga bana, är det af stort intresse att lära känna något om denna utvecklings tidigare gång.

Märkligt är att för Rosika Schwimmer, liksom för så många andra födda feminister, uppvaknandet till den egna öfvertygelsen kom vid den tidpunkt i hennes lif, då hon för ett lefnadskall ville söka utbildning och fann att för den manliga ungdomen var allt dihörande ordnad och väl bestämt, för henne och hennes medsysstrar var vägen knagglig och full af stenar, om de i det hela taget tillätos beträda den.

Samma år som kongressen i Budapest hölls förfäras Rosika på fredskongressen i Haag åhörarna genom sina radikala pacifistmeningar — samma meningar som nu efter tre fasans år äfven de famaste människor hylla och finna helt naturliga. När året därpå kriget bryter ut är hon i London; briljant skildrar Elin Wägner hela hennes jags uppgående i viljan att hejda det ohejdbara, hennes feberaktiga verksamhet att samla hvarje gnista af viljekraft i släkt med hennes egen. "Hon såg stenen bragt i rullning och kastade sig framför den. Den gick mycket riktigt öfver henne."

Under titeln "De törnekrönta kvinnornas färd" skildrar Anna Lenah Elgström färgrikt klargörande de af kvinnornas Haagkongress valda ombudens vallfart till ministrar och monarker i skilda länder, och under namnet "Den underliga konferensen" målar Frida Stéenhoff dramatiskt levande en del interiörer från Fordkonferensen, hvilka ge en föreställning om — icke hvarför — men hur den stora planen splittrades och föröddes och Rosika Schwimmers lidandes historia härvid. Att forma detta bokens största afsnitt har säkert icke varit ett lätt arbete, när man tar i betraktande allt det hemlighetsfulla och outredda, som låg bakom upplösningens verk, och kan äfven synas otacksamt såsom hvarje skildring af besvikelse och nederlag. Men man känner sig erkännssam att det blivit gjort och gjort af en, som stod midt inne i händelserna och som såg med kloketens och rättfärdighetens klara blick. Boken om Rosika Schwimmer måste anses som ett rättfärdighetens verk, framsprunget icke endast af önskan att efter Fordidéns skeppsbrott sätta den, som gaf inspirationen till företaget, i rätt ljus, utan också af insikt om den stora fördelen af att starka och betydande personligheter bli så vidsträckt kända som möjligt. Att de framsynta bli klandrade och missförstådda är känt. Det är därför en vinst för framtidens tankar, när dess förkämpar ställas fram för mänskligheten i sanningens dager.

HILDA SACHS.

mjuk tung massa, som hotade sänka sig öfver en och trycka en platt och pressa en till ett afftryck endast af den skonlösa välfen.

Fru Elsas stolthet var för djup, att taga till näbbar och naglar till spjörn, sedan mjuka afvärjande ord och försök att vrida sig undan, förblifvit oförstådda. Men i går afton hade det ändå sluppit ur henne. Nils hade varit för orimligt, orättvist föllande i en sak, där reson och eftertanke talade högt emot. Fru Elsa hade bevisat honom detta, analyserat, motiverat, redigt och logiskt, så att hvilken annan som helst skulle hafva försökt att åtminstone vederlägga henne.

Men Nils Francke brydde sig inte om ens att bemöta i en enda punkt. Envist och halsstarrigt, utan reservation eller minsta medgifvande upprepade han endast sin absolut skefva mening.

Saken var af ingen betydelse för någondera af dem, men fru Elsa hade, hvit af vrede, gått fram till sin man och med ondtglimmande ögon sett på honom.

— Du vill således inte medgifva att någon annan än du själf har rätt? Nej, och vet du hvarför? Jo, därför att du är en tyrann.

Hon rätade på sig framför spegeln. Det gjorde godt ännu att minnas huru hon äntligen fått slunga ut ett ord, som i tre års tid — mest hela tiden deras äktenskap räckt — suttit henne i strupen som en växande svulst. Det kunde inte hjälpas att det är fullt att triumfera och skadeglädjas åt nästan. Men det hade känts skönt att se Nils handfallen och eftertänksam stå och tugga på tillvitelsen. Att resultatet, mera än för stunden, skulle blifva lika med plus minus noll visste hon, men i alla fall, hon hade fått spotta ut sin ömma böld, fått ett ögonblicks luft i strupen, innan den på nytt skulle gro igen.

Ja, Nils Francke hade tänkt efter. Han ransakade sig själf, ärligt och med god vilja, men måste skaka oskyldigt på hufvudet. Aldrig hade han talat ett ondt ord till sin hustru, ännu mindre lyft sin hand mot henne, aldrig nekaf henne något hon bedt om.

Han sökte tyrannen i den yttre handlingen och fann sig ej saker, ty den var att söka i honom själf, den var hans eget väsen och därför hade han aldrig mött den. Han föddes fideikommissarie och öfvergick till husbonde, pondus och myndighet hade följt med honom från vaggan och så småningom färdigdanat den godmodige, älskvärde despoten.

Men Nils Franckes själfranssakan gaf ett främde resultat.

— En tyrann? — Elsalill kunde inte ha menat det. Hade i häftigheten slungat ut första bästa — eller rättare värsta — tillvitelse hon fått tag i. — Men så stygga hennes ögon hade glittrat — förresten — hade det inte länge nu legat något ondt i blicken, något som inte funnits där under fästmotiden? — Då voro de alltid ömma och glada med en egendomlig glans, som han inte förstod. Den glansen fanns nog kvar ännu, men det glada, varma var utbytt mot något —? — han visste inte hvad. — Nå det blefve väl godt igen — han älskade henne ju. —

Nils Francke blef åter belåten. — För tusan, de älskade ju hvarandra — så gick det väl att knyta ihop fråden, om rätt så en fnurra slifit den.

Fru Elsa hade genom fönstret fått syn på sin man långt ute på fältet. Höbergningen pågick ju för fulla arbetskrifter. Ett väldigt hölass stod färdigt att köra hem. Hon såg hur Nils ledde arbetet med säkra befallande gester.

Det kom ett veck i hennes mungipa.

— Om han endast inte vore så stor och stark, mumlade hon.

Med en suck vände hon sig från fönstret och gick bort till mangelkorgen för att hämta flera dukrullar.

— Om han endast inte vore så stor och stark... Det var som om detta med ens blifvit den lilla smala fru Elsa öfvermåktigt. Som om denna kraft och hälsa symboliserat allt, som hindrade henne att vara lycklig med sin Nils.

Hon återtog instufvandets af duktyget i skåpet. Solen lyste rakt in bland rullar och högar. Fru Elsas smala pekfinger räknade de rutiga dukarna.

Det var aldeles tyst i det stora huset, allt tjänstfolket var ute vid höbergningsarbetet. Dalklockans tickande var en lång stund det enda ljud, som hördes. Men så kom en stat-hustru med fart klampande öfver gården. Fru Elsa hörde henne sätta träskorna på trappan och i strumpföterna hastigt tassa öfver förstugan, fram till salsdörren.

— Frun, bli inte orolig, frun, det är kanske inte så farligt — så länge det finns lif, finns det hopp. —

En hel dussin hög servetter slog med en smäll i golvet. Fru Elsa såg mindre och smalare och ej alls så rak ut som vanligt, där hon stod, blek och med susande öron hörde på kvinnans orediga prat.

— Ja se, de skulle inte ha brytt sig om sista stacken — men det var patron själf som ville se. Det mulnar, sa' han, bäst få in det snarast möjligt. Men se högerhästen blef skrämnd, då lasset vacklade och han fick ett lungt höfång öfver ryggen och hufvudet, och se patron stod aldeles vid framhjulet och blef omkullkastad och så gick hjulen öfver honom innan Johansson fick tag i hästen.

Karlarna pustade ansträngdt, då de buro in den stora kroppen och lade honom i sängen. Patron själf kommenderade, fast med matt röst, och karlarna lydde med ett slags fjan-tig villighet, tyckte fru Elsa midt i sin snyftande ångslan.

Hon mötte dem på gården och böjde sig med ångestfyllda ögon öfver Nils och såg tyst på honom.

Han svarade med en grimas af smärta, men log på samma gång. Han såg igen det ömma varma, som så länge varit borta ur hans hustrus blick. — Inte farligt, Elsalill.

Men i Elsalills hufvud ringde det som om man salt en koskälla i gång därinne: Om han endast inte vore så stor och stark — om han — — —

Doktorn kom: Det var endast ett par refben krossade, ett ben och en arm brutna — "eljes ingenting" — — —

Stor och stark, men hjälplös och svag låg patron Nils i sin säng, ett ting i den lilla smala fru Elsas hand. Äntligen fick hon vara mamma och han barnet.

Hon var den bästa, kärleksfullaste mamma han kunnat önska, men log i alla fall ett grymt litet leende i hemlighet hvarje gång han stönade öfver sin hjälplöshet. Och hon förekom honom aldrig — han måste vackert be — men då gaf och hjälpte hon mjukt och ömt.

Fru Elsa tog revanche i hans hjälplöshet.

— Tänk att den fysiska styrkan verkligen betyder så mycket, tänkte hon en afton, då hon böjde sig öfver sin slagne jätte för att räta på hans kudde. — Det var allt en ganska nyttig lärdom, det här, för min starke vän — att en gång få känna sig liten och beroende. — — —

Nils kisade smalt på henne under ögonlockskanten.

— Se, nu känner jag igen min förlofningsflicka. Nu ser hon på mig med sina rätta ögon, — det onda, oroliga, retliga är borta, det som fanns, men inte ville tala om hvad det hette. — Det var allt en nyttig lärdom för min lilla smala fös, det här. Hon tick ett litet varsel om hvad det vill säga att mista sitt stöd. — — —

— Stackars liten Elsalill — — —

Han drog henne ned emot sig. Och rebellen lade villigt sitt trotsiga hufvud till ro mot tyrannens bräckta refben.

En glad vandring

HELA TIO DAGARS LEDIGHET LÄG LOC-
kande framför oss!

Det var julidag och gassande solsken den dag "vi tre", Majsa, Kajsa och jag, af Odet gynnade med samtidigt semester, — foro bort från den lilla staden, där vi för tillfället äro dömda att lefva och verka —, i akt och mening att genomforska Värmland. I den mån det kunde medhinnas på dessa tio dagar med tillhjälp af tåg, båtar och våra egna fötter.

Som sagdt, solen sken, själfva strålade vi; på ständig medgång voro vi dumdriftigt tvärsäkra, och inga bekymmer hade vi för morgondagen.

Men tur och lycka växla ganska hastigt; så äfven väderleken — tyvärr!

De två första milen på vår färd åkte vi helt gladeligt efter mitt vackra fullblod, eskorterade af "älsklingsbrodern," och af min otroligt trogna hund, som skulle "ijuta af" oss vid tåget. Hvarpå vi ångade iväg med Kristinehamn som närmaste hållpunkt, där vi fått löfte att kinesa i "älsklingsbroderns" för tillfället tomma våning.

Långt innan vi hunno Kristinehamn, var vårt härliga resväder slut. Och i stället mörker, regn i strida skurar och svarta moln, som spökade styggt för morgondagen. Slut på de ljusa väderleksutsiktterna från morgonen; slut på vårt öfvermodiga prat om medgång och fabelaktig tur!

Genom våta, tysta och tomma gator nådde vi fram till vårt lokus. Ljus tändes, smörgåsar framlefdes ur ränselarna, böcker ur bokhyllorna. Utanför plaskade regnet stilla, envist.

Men plötsligt väcktes hos Majsan längtan efter en väckarklocka, och efter att ha stört grannskapet och lämnat "älsklingsbroderns" namn i pant, — fattiga resenärer komma inte långt, bara med sitt hederliga utseende — fick hon sin klocka, blef lycklig och stilla och somnade. För öfrigt befanns den lilla klockan vara ganska ofarlig. Den väckte oss aldrig; den var trasig! —

Nåja, jag vaknade och agerade väckarklocka illusoriskt, och fick sedan tjänstgöra som "en dylik" under hela resan. I hållande regn kommo vi ned till vårt tidiga tåg och försvunno så från staden — tyst och obemärkt som vi kommit.

I Karlstad förklarades resan misslyckad. Där var en timmes uppehåll, men vi sågo intet af sta-

Skildrad af en af

den, bara regn och återigen regn. Och Majsan njöt af att sällskapa med sin paraply, som vore den en kär vän; — men vi två andra, som förakta att ha en sådan pjäs, blefvo fruktansvärdt våta; sökte skydd på ett konditori, där vi trufdes så väl, att tåget höll på att gå ifrån oss. Men med kommo vi, trots allt, och slutligen voro vi så framme i Fryksta.

Ingenting blir som man tänkt sig, och ingenting är så som man trott! — Fryken blef tyvärr en missräkning, d. v. s. nedre Fryken; om man nu skall våga påstå något sådant om en skönhet med så stadgadt rykte. Vi fittade oss förväntansfullt omkring efter det utlovade sköna, men kunde ine enas om något annat, än att vi hade mycket vackrare hemma. Östra och Västra Emtervik och Rottneros passerades och så voro vi i Sunne, våta, hungriga och trötta, men ganska glada ändå. Traskade genast, utan att i någon mån fitta oss omkring upp till det hemtrefliga Gästis, där vi fingo en utmärkt middag.

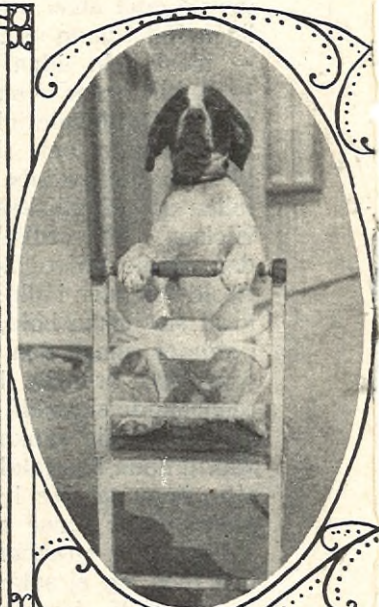
Hvarpå Majsan blef vetgirig, styrde ut sig i regnkappa och paraply och tågade ut för att se "på stan" — under det att Kajsa och jag totalt läto latheten ta öfverhand — vi klädde af oss, kröpo till kojs — somnade och sofvo godt tills Majsan om

MAJSA, KAJSA

STRANDHUGG VID VÄSBY BRYGGERI

MIN TRO

VI ÄRO FRAMME

TATTARFAMILJEN

VÄGSJÖFORS GÅRD

genom Värmland.

vandrerškorna.

ett par herrar kom igen, öfverförtjust i prostgården, som hon hittat på under sin upptäcktsfärd — där ville hon nu bo. Majsa "vill alltid bo" öfverallt, där det är något hon tycker om; och nu tyckte hon om prostgården i Sunne — intensivt.

Så hade hon köpt vykort, men ingen ville skriva — det regnade ju och färden hade redan förklarats misslyckad, och sådant skrifer man inte vykort om. Åtminstone gör inte vi det. —

På aftonen kom "Selma Lagerlöf" och tog oss med upp till Torsby. Regnet hade nu öfvat upp sig till verkligt skyfall och det började ta hårdt på 25-öresböckerna. Men Majsan, som reser ovanligt samvetsgrant, tog däckspromenader och såg sig omkring och rapporterade sevärdheter för oss, som endast i yttersta nödfall kunde förmås att lämna hytten. Komna till Tössebergskläppen vaknade vi upp; solen lyste plötsligt fram ur molnen och våra ögon öppnades lika plötsligt för all den färging vi förut betviflat, Höjderna kring Torsby imponerade på oss, och med något liknande vördnad i rösten började vi kalla dem "fjäll". Ett uttryck, som vi efter ett par dagars oupphörligt upprepande hastigt lade bort, tack vare en då påträffad lärorik bekantskap.

I Torsby togo vi in på Turisthotellet, fast där finns kanske trefligare ställen. —

Torsby är för öfrigt mycket vackert, utom uppe vid hotellet, som ligger vid ett stort fullt torg, som användes till att sparka fotboll på.

Nästa dag, som hälsade oss med strålande solsken, "lubbade" vi åstad uppför Torsby backar, då och då vändande oss om för att njuta af den storslagna utsikt vi lämnat. Framför oss lockade de i fjärran blånande höjderna. Snart nog träffade vi på en liten flod, som sedan troget följde oss ett par mil framåt. Någon upplyste oss om att den hette Ljusnarn, och var mycket kräffrik. Så den var inte bara vacker på ytan, utan hade också läckerheter på botten.

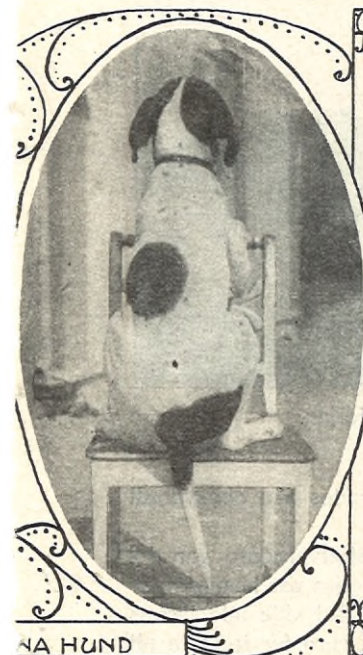
En gubbe, som åkte om oss, var nog vänlig att bjuda oss på skjuts, men som han hade en lös fölunge med sig, misstänker jag nästan att det var på beräkning gjordt; för en af oss fick oupphörligt springa ut på åkrarna och mota fölungen åter till sin mamma. Men slutligen blef han trött, lade sig ned framför hennes fötter, — så knäppte jag af dem, hvarpå vi lämnade gubben åt sina egna reflexioner.

Frampå eftermiddagen kommo vi till Vägsjöfors gästgifvaregård, där vi triffes då innerligt väl, att ingen makt i världen kunnat förmå oss att vandra vidare den dagen. Vi fingo ett par förtjusande rum med friskt björklöf på nyskurade golf, nystrukna gardiner för fönstren och utsikt från Kajsas rum öfver en liten sjö med gärdsgård långt ut i vattnet för att inte kossorna skulle gå och dränka sig. Och midt ute i sjön ett badhus, som öfverraskande nog rullade omkring på tunnor; i längden säkert bra för att preparera mot sjösjuka. Ja, det var helt enkelt en gästgifvaregård, som ingen vandrare borde gå förbi utan att stanna vid en god stund. En stor herrgård med samma namn ligger midt emot på andra sidan om landsvägen. Där uppe är en grann utsikt med två höjder i bakgrunden. Och med bruset af Ljusnarn nere i dalen. Hvad höjderna i Värmland hefa, därom ha åtminstone inte urinvånarna någon aning, så vi döpte dem själfva för att kunna hålla reda på dem och prata om dem.

På den tre mil långa vägen mellan Vägsjöfors och Stöllet passerades inte mer än en stuga, men

NA OCH JAG

NA HUND

UTSIKT FRÅN VÅRT RUM I VÄGSJÖFORS

GÄSTGIFVAREGÅRD

ETT BAD I LÅGT VATTEN

NÄR TÅGET GICK IFRÅN OSS

där drucko vi också vatten! — Så hade vi då äntligen nått skogarna vi stirrat mot och väntat på. Svalt och lyst, nästan ängsligt lyst. Telefonfrådarna som följde oss voro den enda påminnelsen om världen och lifvet i världen.

Då och då under vår vandring hade vi gått om eller blifvit omäktta af en fattarefamilj på utflykt i en rankig kärra. Det var endast barnens mångfald och fattarfruntimrets smycken som röjde dem, annars sågo de barnsligt hederliga ut. Och vi passerade hvarandra med en nick af gladt förstående och en viss samhörighetskänsla.

Vi lifnärde oss af skogens bär och sofvo, när solen gassade alltför heft, med ränslnarna under hufvudet, störda af intet annat än de alltid lika blodförsliga myggorna. Men de blå bergen locka oss och vi vandra vidare, nå den ena blånande höjden efter den andra, och när vi komma dem inpå lifvet, finna vi, att — "åh, var det inte annat än detta!" Och nästa blåa berg visar sig och lockar med samma ljusning. — I det oändliga kan man gå så utan att tröttna. —

Vid tre-tiden hunno vi Klarälven och roddes öfver af en gammal, gammal gumma i en gammal, gammal eka. Vi hade tänkt att vi skulle föras öfver i en färja — men som sagt — ingenting

Den fagra Ljusnarn.

men det trodde vi, träffade vi på, och han tyckte visst, att vi sågo "säkra" ut, för han frågade oss om råd, hur han skulle ställa sin färd och hur långt det var dit och dit, och om det var backigt och om det och det. Och vi svarade beredvilligt och ganska sanningsenligt på alltsammans och voro så trefliga vi kunde för att göra ett godt intryck. Men så blefvo myggorna alltför envisa; vi togo fram våra cigarreter och på samma gång vi sågo det första rökmolnet försvinna i luften, försvann också vår charmante lärare. Kunde han bli chockerad af att vi rökte? Han rökte ju själf!

Frampå kvällen tänkte vi gästgifvarefrun fira sin namnsdag med stort kaffekalas i björkbersån nere vid älven. Det ordnades festligt med blommor och goda saker på bordet och kulörta lyktor hängdes upp mellan björkstammarna. Då just som allt var färdigt, klöf en blåvit blix, ögonblickligen åtföljd af en väldig åskskräll, himlen och lyste upp hela gården, totalt fördunklande de kulörta lyktorerna, som helt förlägna blinkade till, för att i nästa sekund släckas ut af regnet, som störtade ned. Koppar, kakor och gäster räddades under tak. Vi sutto sedan halfva natten i vårt fönster och sågo hur himlen lyste och brann, och hörde hur dundret rullade fram och liksom kastades tillbaka mellan bergen. Tills ovädret till sist drog bort, för att slutligen helt försvinna bakom "fjällen". Här hade vi återigen Odet, som bjöd oss på en naturens mest storslagna illuminationsfest, då vi tänkt oss att blott få njuta af att se hur gästgifvaren illuminerade med kulörta lyktor.

Morgonen därpå strålade solen åter från molnfri himmel, luften kändes frisk och skön efter nattens oväder. Efter frukosten axlade vi våra ränslnar och lämnade Stöllet med gästgifvarefruns

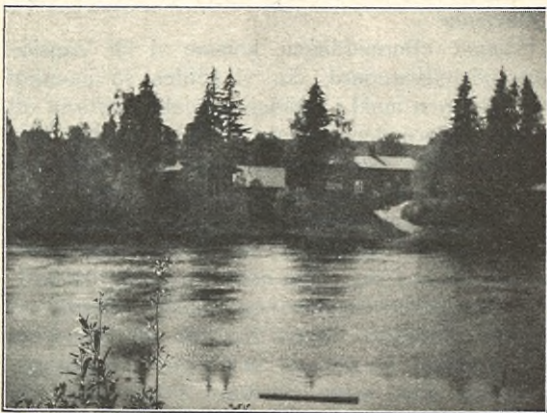

Fölungen och hans mamma.

vänliga "välkommen åter" till afsked. Vandringen upp genom älfvalen blef tröttsam och en smula enförmig. Landsvägen och älven följdes nu åt omkring en och en half mil. Stugor, alla mer eller mindre grant utstyrda, och alla försedda med glasverandor, ligga hopträngda tätt, tätt utmed hela älfvalen. Åkrarna se i allmänhet bördiga och välskötta ut, fastän värmlänningen äfven här föraktar att odla vändtegen, hvilken mycket störde mitt landbrukareöga.

Vid middagstiden öfvergäfvos vi på en mil af älven och stugorna och fingo åter pröfva "skogarnas fred". Solen började nu bränna heft i nackarna och ränslnarna kändes tunga, vi togo en fimmas middagsrast i skogen, middag fick vi naturligtvis ingen, men så var det ju så mycket skönare, "för flickor att få sofva".

Den upptäckten gjorde vi på vår vandring, att värmländska nationallytet måtte vara nyfikenhet, eller kanske man kan kalla det vetgirighet! Hvar och en mötande stannade, tittade och undrade på oss, hvar vi voro hemma, hvar vi skulle ta vägen, hur många mil vi gått, och hur i alla dar vi kunnat bli så svarta i skinnet? Och vi återgäldade med att fråga hur långt vi nu hade till dagens mål, och alla hade sin egen lilla åsikt

Väsby bryggeri.

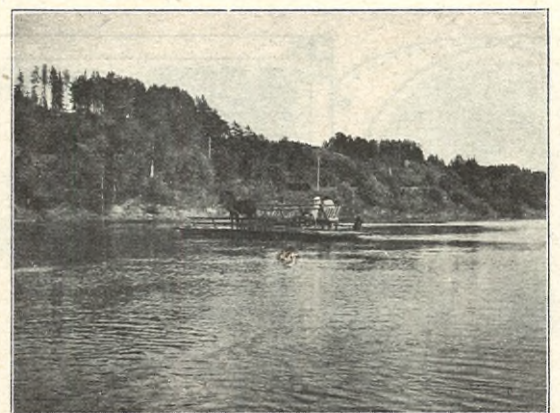
blir som man tänkt sig. Allt blir som Odet vill! — Nå gumman var rolig och ekan höll, så det var ingenting att klaga på.

Stöllets gästgifvaregård blef oss mycket kär. Den har ett ljufligt vackert läge alldeles vid älven och präktiga björk- och syrenbersåer skänka vandraren skugga och bra badställe finns alldeles i närheten. Och god mat och mycken mat och fullt med turister i alla rummen.

Nu gällde frågan hvar vi nästa dag skulle styra vår kosa! Om vi skulle gå upp på Malung, som de flesta andra gjorde, eller om vi skulle fortsätta uppåt Dalby, som vi hört beskrivas, som det underbaraste af allt underbart Värmland har att bjuda på. Men valde vi det senare, fanns ingen annan utväg, än att vända om och gå samma väg åter till Stöllet. Och det var ju föga lockande. Vi hade beräknat att per ångbåt komma uppför älven, men ödet ville att båtarna, på grund af för lågt vattenstånd, slutat sina annars dagliga turer. Men när vi en stund stirrat på de i sakta mak förbiflytande stockarna, blef jag af dem inspirerad. Hvarför kunde inte vi göra som de, flyta från Dalby och ned till Stöllet? Inga omöjligheter! Nog kunde man väl få låna en båt i Dalby, vi hade ju fått låna en väckarklocka i Kristinehamn. Flickorna jublade åt min idé och så ringde Majsan upp gästgifvaregården i Dalby och frågade om de hade någon båt. "Jo då". — "Om vi kunde få låna den att flyta fem mil nedåt älven?" — "Jo då!" — Bara vi kunde ro och lofvade att skicka hem den igen. Nu var det vår tur att svara: "Jo då!" För nog kunde vi ro och nog kunde vi åtminstone lofva att lämna igen båten. Utvägar skulle väl yppa sig. — Så var det klarerat.

Och vi gingo ut och ströfvade omkring och funno många kära ställen.

En lärare, ja, om han var lärare vet jag inte,

Ombord på färjan.

om den saken, och alla narrades lika obesväradt för oss. —

När vi nådde Likenäs gästgifvaregård var det nästan kväll och vi försökte göra oss hemmastadda i vårt tillfälliga hemvist. Det ville inte lyckas riktigt, vi upptäckte att vi voro för trofasta att dagligen få nya favoriter.

Bergen kring Dalby, som från Stöllet lockat oss som hade de gömt paradiset, skänkte oss en stund af besvikelse, och sorgsna stirrade vi på detta kala, brunbrända, som lyst så blått och fagerf. Ju längre norrut man kommer ju högre bli bergen och tränga sig allt tätare tillsammans; man går där nere i dalsänkan och känner sig en smula tryckt och instängd mellan bergväggarna. Man tycker, att lynnet borde bli dystert, och längtan att komma öfver dem och ut till allt som är bortom är oundviklig.

På kvällen sjuknade Majsan för oss; vi försökte kurerat henne med Sigge Strömbergs humoresker. Kuren lyckades öfver förväntan. En half mil bortom Likenäs ligger Dalby kyrkby. Vi knogade vägen fram och åter före frukosten. Byn är ganska stor med apotek och sjukstuga, en lifen hvit kyrka på en förfallen kyrkogård, men totalt utan några matmöjligheter. Inte ens ett glas mjölk kunde uppletas. Vid återkomsten till Likenäs smakade oss därför frukosten charmant.

Så kom vår ljufligaste dag. Då vi flöto i kapp med stockarna i älven fem, sex mil. Landsvägen mellan Stöllet är blott tre och en half mil, men älven slingrar sig fram i vida buktar och blir för den skull ungefär dubbelt så lång. Det tänkte vi inte på när vi gäfvos oss i väg, utan vi voro riktigt oroliga att komma fram alldeles för snart. "Alldeles för snart" var denna gång för oss liktydigt med till middagen, ty då vi ätit en bastant frukost, ansågo vi oss äfven i dag godt kunna spara in

middagen. Kassen började nämligen märkbart försvinna och öfverdrag gjordes allt emellanåt. Vi kommo öfverens om en halftimmes "vakt", d. v. s. rodd hvar, och jag fildelades första vakten som en slags hedersbetygelse för min goda idé. Som båten var odöpt, fick jag äfven tillåtelse att ge den namn. Och döptes den genast under ofliga ceremonier att lyda namnet "Ellida". Hvar på vi stötte ut och flöto i väg. Inte rodde vi mycket de första timmarna, ett årtag då och då för att hålla Ellida i bästa strömfåran, annars lämnades hon i stor frihet att reglera farten.

För dem, som vilja njuta friluftslif och semestervila är en dylik färd det billigaste af allt.

Solen skiner och vattnet glittrar. Timmarna gå, krokarna svänga och vid hvarje krök af älfven, tycker man, att man aldrig sett något så vackert som just detta. Solen brände allt hetare; farten blef allt långsammare och vi badade nästan en gång i timmen. När det var riktigt lågt vatten gingo vi och drogo Ellida med oss för att hon inte skulle bli öfveransträngd. —

På en i älfven utskjutande udde hade vi, när vi gingo landsvägen dagen förut, lagt märke till en ovanligt vacker herrgård, omgifven af stora vackra granar.

Hade redan då beslutat, att där skulle göras strandhugg och så gjordes också. Det befanns då, att "herrgården", var Väsby Stora Bryggeri och när vi kommo ditupp, var där inte heller fullt så vackert som på afstånd. Vi slog emellertid läger under granarna, afprovade bryggarns sockerdricka och pratade med frun i huset, tills vi somnade ifrån alltsammans. — — — När vi vaknade var klockan redan tre, och nu började vi ro litet ordentligare och badade ej fullt så ofta. —

Majsans paraply, som för länge sedan tappat kryckan och rosetten, (kryckan var dock i god förvar i renseln och är nu efter ett år återförenad med skaffet, under det att rosetten är och förblir bortaf) hade en ärofull dag. Den användes hela dagen. Inte för regn, nej då! Den var vorden upphöjd till parasoll och stundtals till segel, och användes t. o. m. af oss, dess belackare. —

Det lär inte finnas mer än ett farligt grund på hela denna sträcka af älfven och det stötte vi med god fart på. Ellida snodde rundt, vattnet forsade omkring oss, och där sutto vi, väl fastkilade mellan stenarna midt ute i älfven. Vi blefvo nog lite rädda; ingen idé att förneka faktum. Det såg förresten ofäckt nog ut. Ellida var liten och vinglig och älfven var här bred, djup och strid. Efter några minuters ansträngningar voro vi dock flott igen och nu tillfede vi en stund ganska uppmärksamta efter stenar och andra farligheter. Men efter någon fimmes intensivt men fåfängt sfirrande upphörde vi därmed, för att i stället lika ifrigt börja spana efter Stöllet. — — — Klockan var snart sex och vi började tro, att vi rott förbi. Nu afvaktades med spänning hvarje ny krok älfven gjorde, om Stöllet skulle ligga där eller ej. Klockan närmade sig åtta och ännu sågo vi intet af Stöllet, fast vi nu rodde samvetsgrant alla tre. Men plötsligt skymtade våra björkbersåer och i dem turister i glada färger. Majsans älsklingsång "Å kors i Jissi namn, hvad det går långsamt fram" — afklippes helt tvärt; vi landade, rusade in och ropade på kvällsmat. — — — Utan skryt vågar jag påstå, att vi väckte ett visst uppseende tack vare vår effektfulla ankomst. Gästgivarvärdgården var också nu full af turister och vi fingo många bekantskaper — alla ville höra om Ellidas och vår underbara färd utför älfven.

Här bör kanske nämnas att ödet gynnade oss så att vi verkligen kunde lämna igen Ellida, ty just som vi landat kom en motorbåt på väg upp till Dalby; den medförde veckans post och skulle lägga till öfverallt, så det mötte alls ingen svårighet att få kapten att ta Ellida på släp.

I den lilla träkyrkan ringdes helgsmål; fin och nykraftad låg gården, människorna sågo lata och sorglösa ut; det var sabbatshvile-stämning.

Bland gästerna funno vi en Gösta Berlings-typ

uppifrån finnskogarna, som förrrat sig hit ned. Han talade hätskt och halfullt om naturen häruppe och gjorde allt för att dämpa vår förtjusning öfver hvad vi sett och skänkt vår beundran. Den som är tvingad att bo här, somrar och vintrar, höstar och vårar, måste till slut känna sig inklämd, inringad; kväfd i frid och enformighet — påstod han. Och för den som inte besitter några utpräglade anlag för eremitlifvet, förefaller det troligt. Man fattar och förstår de fall, då det går så lätt att få John Finkelman till sin vän! —

Så är det söndagsmorgon. Vi lata oss i det längsta; få påminnelse att stiga upp, om vi ämna oss till kyrkan. Och naturligtvis ämna vi det, alldenstund en af oss är specialist på kyrkor, och kan gå två- tre mil, för att se på en sådan. Och denna är dessutom inte precis vanlig, det är en s. k. "fjällkyrka" och så finns det en underlig sägen om taket.

På kyrkogården gick en skock får och betade i lugn och ro, som vore det den naturligaste sak i världen att äta gräs på grafvar.

Akten förlängdes med ett tvillingdop, men trots att det lifvade upp en smula, längade vi ut och ned i älfven.

Bekantskaperna från i går fortsattes och fördjupades; vi utfrågades noga om våra tidigare originella påhitt och öden, och när vi vid 4-tiden ändtligen beslöto oss för att bryta upp och draga vidare, hade vi roat hvarandra efter bästa förmåga. Därtill voro vi af en kuriosasamlare fotografierade för att införlifvas med hans samling af "kuriösa uppenbarelser", tagna på hans resor rundt världen. Så följdes vi allén uppåt där det vinkades afsked, utlofvades vykortspåminnelser och så sattes en intensiv fart.

3,1 mil hade vi till nästa gästgivarvärdgård och när vi nu skulle öfver älfven, fingo vi fara med en ordentlig färja.

Klockan närmade sig fem. Öfver bergtopparna samlade sig molnen, blåsvarta och litet olycksbådande. Snart kommo åskknallarna, allt tätare och kraftigare, mångdubblades mellan bergväggarna och rullade vidare. Men före oss och forare än vi gick regnet med hagelskurar, och efter någon timme funno vi dikena fyllda med jättehagel, fönstren i stugorna inslagna och pojkar i färd med att kasta hagelbollar. Och alla vi mötte ville stanna och prata om ovädret och förvåna sig öfver att vi hela aftonen vandrat i solen.

Vägen mellan Stöllet och Näs var ungefär likadan som mellan Stöllet och Dalby, men utsikterna voro vidare och mera växlande. Backarna kolossala till höjd och längd och påkostade för benen. Åndock vi äro trånade i Tivedens terräng.

Och framåt rusade vi utan att ens ha tid att stanna och titta på minnesmärket öfver "de grusade förhoppningarna på inlandsbanan".

Klockan 10,15 voro vi framme vid Näs, men det är ingen som tror, hvilket gör alldeles detsamma förresten. Man har ju sitt goda samvete och det skall någon gång komma till användning, det också. —

Nästa morgon var det grått och disigt i luften; man anade solen men såg den ej. — Vid Ekhärads kyrka gjordes uppehåll; den synades ut och invändig och så iväg igen. — — — Ett sista grundligt bad i älfven och så började regndropparna falla tungt och tätt. Framför oss hade vi en och en half mil till Edebäck; dit måste vi i bestämd tid, ty tåget väntade antagligen inte på oss.

Då kom Odet oss återigen till hjälp. D. v. s. "Henning" kom åkande i fatt oss och han skulle till Edebäck och hämta salt. "Får vi åka med?" — "Det går la' för sej." — — — Och så placerades vi på ett par hösäckar på vagnsbotten, en speceridoftande presenning breddes väl öfver oss och så skakades vi iväg, under det Henning — en pigg och munter fyr — gjorde allt för att roa oss och intet för att se efter hästen. Jag vet inte om det är allmänt bruk i Värmland att köra som denna, i så fall är det intet land för de mera lätt-

skrämda. Tömmarna hade han vårdslöst fästade i vagnen och hästen fick rusa iväg i utförsbackarna som han ville. — Henning satt hela tiden artigt vänd mot oss och ryggen mot hästen — pratade oförtrutet, afbrytande sig endast för att då och då låta en tjock brun stråle singla ut öfver neiden. Och med trovärdigt allvar utlofvade han att hälsa på oss, hur långt bort i världen vi än skulle gömma oss undan. Vi återgäldade all denna stormande vänlighet till en viss grad och uppbjödo hela vår förmåga att öfverträffa hvarandra i treflighet och lade särskildt i dagen vårt stora intresse för markens gröda och de obrukade vändtegarerna.

Utän synnerligen glädje stego vi upp på tåget i Edebäck; det kändes tomt och tafatt i ryggarna efter ränsarna och med en viss känslighet i röststen pratade vi om de dagar då landsvägen varit vårt hem. — —

Elegansen på Filipstads stadshotell kom oss att räkna öfver kassorna och tvang oss till ett sista "öfverslag," och resultatet verkade ganska nedslående. Men stan behagade oss godt och gör otvivelaktigt skäl för sitt rykte som pärlan bland idylliska småstäder. Trädgårdstjappar med ros-kvarter, kanaler som trasslade sig fram kors och tvärs, hit och dit; — John Erikssons-monumentet och kanonerna som sevärdheter, ett godt konditori och en omänskligt kall dopp i Daglösen! Och därtill den öfverraskande nyheten att Filipstadsdamernas kända blygsamhet är starkt på retur. Herrarna vet jag inte om de haft någon — ens där; nu lefva de emellertid alla i lycklig ovetenhet om någon dylik, alla gamla traditioner till trots.

Så fortsattes hemresan på ett öfverhettadt godståg med ombyte vid hvarannan station. Voro så åter i Kristinehamn i solsken och dagsljus; skulle se på stan men tillfede i stället på motorbåtar. Hvarför vet jag inte; det föll sig så.

I Laxå smeto vi af tåget, — pengarna hade inte räckt till biljetter längre — åto med orubbligt lugn en bastant middag för våra sista slantar och utan saknad sågo vi hur tåget gick ifrån oss.

Och så stodo vi där, utan ett öre på fickan och nästan utan halfsulor på skorna, men stormförtjusta åt att än en gång få spanna på ränsarna och knoga landsvägen ett par tre mil innan vi åter skulle vänjas in vid hemlif, arbete och familjetvang.

ANNA W—M.

DJURGÅRDSTEATERNS nya program, "Mästertjufven" af Tristan Bernard och Alfred Athis, är en rätt underhållande pjäs i sommarvärmen och ej utan vissa psykologiska drag, som ger stycket en smula litterär hållning. Första akten loftar dock inte så värst, den är förvånande tung och omständlig för att ha tillkommit i en parisisk författarverkstad. Men det tar upp sig betydligt i de två följande, där mästertjufven, som i själva verket inte alls är någon förbrytarnatur, och hans offer, den lilla vackra och lifshungriga aktrisen, utspela styckets fyndigt tillrättalagda handling och spela med fint spårinne för dialogens pikanteri och muntra karaktärsanalys. Dessa roller ha fått mycket goda framställare i herr Carlsten och fru Tollie Zellman, och de båda artisterna komma otvivelaktigt att betrygga Mästertjufvens lifslängd ett godt stycke fram på sommaren.

ARIEL.

**IDUNS SKÖNHETS-
INSTITUT.**

N:r 223. Vore tacksam för upplysning om oskadlig färg för brunsvart hår. Dekokt på valnötsblad, som stått om i edra spalter är säkert för ljus. Hvarifrån får man sådan?
Pyrola.

Dekokt på valnötsblad är fullkomligt oskadlig och blir mörkare ju starkare den göres. Verkar långsamt men stärker äfven hårväxten. Dekokten fås åtminstone på några apotek i Stockholm — såvida de ha valnötsblad — annars kan ni själf göra afkoket på friska blad, hvilka nu torde kunna anskaffas om inte annat så från Gottland. Afkok på valnötsblad färgar starkare och torde kanske lättare kunna anskaffas. Sedan håret blifvit behandladt med dekokten och torkadt, ingnides en smula fett i hårbotten.

N:r 224. »Greta», »Magg», »H. O.» och »Intresserad prenumerant» anmodas att beakta svaret på föregående fråga.

N:r 225. 1) Vore tacksam för ett råd angående behandling af mitt hår. Det har varit mycket ljust s. k. guldblondt men mörknar mer och mer. Hvad skall jag göra för att åtminstone hindra det från att bli ändå mörkare. — 2) Lider ofta af obehagligt fuktiga händer. Kan det bero på att jag emellanåt smörjer dem med sprit, rosenvatten och glycerin? Hvad göra för att få torra händer och på samma gång mjuka och hvita.
Fru 27 år.

1) Blondt hår behålles längre ljust, om det emellanåt tvättas med kamomillt. Äfven borax i tvättvattnet är bra. — 2) För fuktiga händer torde det vara fördelaktigare att efter tvättningen, innan händerna äro riktigt torra, ingnida en blandning af lika delar citronsaft och eau de cologne; därefter torka dem omsorgsfullt och efteråt gnida in litet mandelkli. Se vidare svaret på fr. 238.

N:r 226. 1) Kan fru Skönhetsdoktorn ge mig ett råd hur jag skall bli mindre högbröstad? Är för öfrigt smal men verkar oproportionerlig genom min fylliga byst. 2) Har förr haft ljus hår, men det har på se-

nare året mörknat och blifvit sprödt och klufven i topparna.
Sascha.

1) Mycken kroppsrörelse och undvikande af alltför god mat, sötsaker och drycker till maten. — 2) Se svaret på föregående fråga, men glöm inte att efter behandlingen sedan håret torkat ingnida en smula fett i hårbotten.

N:r 227. Vill Skönhetsdoktorn gifva mig anvisning på tillförlitligt färgmedel för grått hår? Har försökt med afkok på valnötsblad men utan resultat.
En som önskar se ung ut.

Valnötsdekokten färgar håret mörkare men först efter en tid af fortsatt behandling. Se för öfrigt svaret på frågan 206 i nr 24.

N:r 228. Finns något medel mot i förtid grånadt hår?
»En gråhåring.»

Se svaret på föregående fråga.
N:r 229. 1) Finns det något medel hvarmed man kan färga blaskigt hår svart utan att det färgar af sig? — 2) Kan man med massage få bort öfverfettmaj å armar och händer?
»Le temps d'avril.»

8. — 2) Massage med strykningar
1) Se svaret på fr. 140 2) i nr uppåt kanske hjälper med ihärdighet.

N:r 230. 1) Hur skall man bereda hårvatten af nässlor? — 2) Hur gör man pomada af oxmärg?
F. K.

1) Man gör afkok på hela växten. — 2) Märgpomada finnes att köpa i parfymhandeln.

N:r 231. Snälla fru Skönhetsdoktorn gif oss så fort som möjligt beskrifning på Gurkmjolk, sådan man tillverkar själf.
»Många som fråga.»

Gurkmjolk. Rec. Söt mandelolja 120 gr. Färsk gurksaft 300 gr. Gurkessence 90 gr. Pulvr. silkes-tvål 8 gr. Benzoetinktur 2 gr. — Gurksaften erhålles genom att skära hela gurkan med skal och allt i smala strimlor och låta dessa sakta koka tills de bli mjuka i så knappt vatten som möjligt; silas upp genom sil, sedan genom duk. Essensen göres af 45 gr. gurksaft och 45 gram ren alkohol. Essensen tillika med tvålen, lägges i en rymlig glasburk eller butelj och skakas om grundligt. Efter några timmar då tvålen är upplöst tillsättes gurksaf-

ten; skakas till det är väl blandadt; hålles upp i en skål och benzoetinkturen tillsättes under flitig omrörning. Se till att gurksaften blir kraftig, ty det är den naturliga arseniken i gurkan, som gör huden hvit. Hålles på små flaskor, korkas väl och ställes i mörkt rum. Gurkmjölken absorberas lätt af huden och är angenäm att bruka.

N:r 232. I Iduns »Skönhetspalt» har gifvits råd att borttaga missprydande hårväxt med electricitet. Hvar kan det ske i Stockholm?
Mångårig prenumerant.
Bäst hos en hudläkare.

N:r 233. Finnes något verkligt medel mot generande hårväxt? Frågar
En blycklig.

Se föregående svar samt svaret på fr. 216 2) i nr 24.

N:r 234. Jämn solbränna är bra men mörka, bruna fläckar ofrögliga. Finns något oskadligt medel att få dem att ljusna.
X.

Se svaret på fr. 179 3) i nr 20 samt 231 i detta nummer.

N:r 235. Hvad skall jag göra för att få bort alltför starka bruna fläckar i ansiktet?
Annicka.

Se föregående svar.

N:r 236. 1) Undrar om det verkligen är möjligt att genom massage borttaga ett djupt veck mellan ögonbrynen? Äro s. k. plastiska operationer effektiva och ofarliga? — 2) Hur få ren och klar hy? Är tvättning med vätesperoxid att tillråda? — 3) Finnes verkligen någon mörk »äkt» färg för ögonbrynen?
Trettioåring.

1) Se svaret på frågan 202 i nr 24. Massagen öfver vecket bör utföras med fingertopparna i cirklar. S. k. plastiska operationer äro kanske effektiva men säkert inte ofarliga. 2) Samma vård som angifves i svaret på fr. 214 i nr 20. Vätesperoxid bleker huden men tillrådes ej i detta fall. Använd då hellre gurkmjolk enligt 231 i detta nummer. — 3) Att dagligen ingnida ögonbrynen med en droppe mandelolja och därefter borsta dem med en liten mjuk borste gör dem glänsande och så småningom mörkare, om ni därmed menar »äkt» färg och ej direkt vill måla dem.

N:r 237. »Bekymrad 20-åring» bedes ursäktas att vid recept mot fräknar ett beklagligt misstag blifvit begånget. Så här skall det vara: Rec. Ichtyol 0,5 gr. Gelanthi 50,0 gr. Anbringas på huden som skydd mot solen.

N:r 238. Finnes något säkert medel mot handsveft?
20-åringens 30-åriga syster.

Bada händerna flera gånger om dagen i följande lösning: Rec. Eau de cologne 120 gr. Belladonnatinktur 15 gr. Sedan detta blifvit väl ingnidet, pudras med pulver, violrot eller talkpulver.

N:r 239. Min hy är rikligt försedd med pormaskar med ty åtföljande finnar och blir strax efter tvättningen skinande oljig. Vore tacksam för ett radikalt botemedel däremot.
Bessie.

Hufvudsaken är att hålla huden omsorgsfullt ren, hvarför ni hvarje afton bör tvätta ert ansikte i varmt vatten och massera det samt ålägsna de s. k. pormaskarna så som angifves i svaret på fr. 182 i nr 20. Mot oljig hud anbefalles ris- eller talkpuder, som anbringas på ansiktet och lätt torkas af med sämskskinn, så att det ej ser möjligt ut.

N:r 240. Finnes något säkert och bepröfvadt medel eller huskur mot finnar och pormaskar? Frågar
19-årig flicka.

Se föregående svar samt svaret på fr. 149 i nr 11.

N:r 241. Finnes något medel (ofarligt) för att få porerna på näsan rensade och fria från pormaskar?
E. T.

Se svaret på frågan 239.
Fru Skönhetsdoktorn.

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

Arbetslös, som hade införd frågan nr 210 i Iduns senaste frågoafdelning, torde skriftligen meddela sig med »L.» postfack 25, Mullsjö. Torde äfven uppge sin adress till Iduns redaktion för mottagande af ett annat svar.

EXP. BREFLÅDA.

»Små anspråk», Jönköping. Annonsen kostar kr. 3:50 och införes adress till Iduns redaktion för motning.

Det kan bli för sent

att börja vårda sina tänder.

Tag tiden i akt

och uppskjut ej att låta tandläkare sköta om Edra tänder samt att sedan dagligen borsta dem med tandborste och

STOMATOL

© PÄRMAR ©

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:

Röd pärm, med guldtryck, till "Idun" . . . Kr 1: 50 + porto 30 öre
 Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibl." " 0: 50 + " 10 "
 Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda" " 0: 50 + " 10 "
 Samtliga tre pärmar . . . . . " 2: 50 + " 30 "

SVALÖFS

KORNFLINGOR

användas förutom till den dagliga gröten äfven till välling, soppor, pannkakor, bakverk, kex m. m.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
 Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1851
 Rikstelefon namnanrop Länstidningar
 Värmlands enda dagliga tidning

GAHNS

ÄKTA
ASEPTINTVÅL
 OCH
BORLANOLINTVÅL
 cocosoljetvål i stänger,
 tillverkas fortfarande och
 - äro af god kvalitet. -

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; kokt sill med smör och ägg; kaffe eller te. Middag: Wienerkottletter med spenat; brylékräm.
 LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekta wienerkottletter; kaffe eller te. Middag: Paneradt fläsk med potatismos; filbunke.

RECEPT:

Gratinerad sjötunga (f. 6 pers.). 3 sjötungor på omkr. 5 hg. st., 1 msk. salt (15 gr.).
 Till kokning: 1½ msk. smör (30 gr.), fiskbuljong.
 Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 6 dcl. fiskspad, 1 äggula, salt, hvitpeppar, 2 msk. hvitt vin.
 Till garnering: 1 burk champinjoner (¼ lit.), 2 msk. smör (40 gr.), 2 msk. riven ost, 1 msk. fintösta skorpor.
 Beredning: Sjötungorna urtagas, sköljas väl och torkas; fenorna klippas bort. En djup skära skäres med en spetsig knif längs efter ryggen på båda sidor och filerna skäras försiktigt från benet så att de ej gå sönder. De läggas med skinnidan mot en skärbräda, och köttet skäres från skinnet. Gälarna klippas bort och huvudet, benet och det hvita skinnet sköljas väl och härp kokas buljong. Filerna ingnidas med saltet och få ligga på hvarandra

1 tim., hvarefter de änyo torkas med fiskhandduk och kokas 5-8 min. i fiskbuljongen. De tagas upp med hälslef, få rinna af på duk, hvarefter de läggas på ett smörbestruket, eldfast fat eller helst på ett fat af silfver. Såsen hälls öfver och anrättningen garneras i ränder eller rutor med champinjoner, skurna i fina tärningar och frästa i smöret. Öfver det hela strös osten, väl blandad med de stötta skorporna, och sist påhälls smöret, hvori champinjoner frästs. Fatet ställs i en långpanna med groft salt, pannan sättes in i varm ugn och fisken gratineras 10-15 min. Garneras med persilja och serveras med små kokta potatisar.

Till såsen fräses smör och mjöl 2 min., buljongen spådes på och såsen får koka 5 min., den uppvispade äggulan tillsättes jämte vinet och såsen får sjuda under vispning samt afsmakas.

Moir's vingelé (f. 6 pers.). 1 paket Moir's gelépulver (omkr. 120 gr.), 4 msk. socker (60 gr.), saften af ½ citron, 4 dcl. kokande vatten, 3 dcl. rhenskt vin eller schery.
 Beredning: Gelépulvret, sockret, citronsaften och vattnet röras i en skål, tills pulvret och sockret äro upplösta, då vinet tillsättes och blandningen hälls i en stor eller flera små, vattensköljda och sockerbeströdda formar och får stelna på is 4-5 tim. Detta gelé kan med fördel färgas rödt och användas till garnering af kall rispudding. En lätt, fin sockerkaka kan genomdränkas med detta gelé, som då bör värmas till omkring 60 grader. Geléet får därefter stelna. Kakan serveras hel, eller skuren i skifvor, med vispad grädde.

Potatissalad à la Idun (f. 6 pers.). ¾ lit. kokt, kall potatis, 2 kokta rödbetor, 1 saladsbiff, 2 msk. karpis, 2 äggulor, ½ tsk. salt, ½ tsk. engelsk senap, 1 tsk. socker, 1-2 msk. ättika eller vinäger, 1 msk. karpisättika, 3 msk. fin matolja, 1 dcl. tjock grädde.
 Beredning: Potatisen skalas och skäres i tunna skifvor. Rödbetorna skäras i 1½ cm. långa strimlor. Saladen rensas, sköljes, inklappas i en duk och skäres i långa, fina strimlor. Allt detta blandas i en saladskål. Äggulorna röras i en spiklum med salt, senap, och socker, hvarefter ättikan och matoljan tillsätts. Sist iröres grädden och såsen hälls öfver saladen, som omröres försiktigt och genast serveras till kalla kålrötter i allmänhet.

Wienerkottletter (f. 6 pers.). 5 hg. benfritt innanlår, 2 hg. kokt kall potatis, 4 tsk. finhackad persilja, 2 tsk. salt (10 gr.), ½ tsk. hvitpeppar, 1 dcl. tjock grädde.
 Till panering och stekning: 1 ägg, 2 msk. mjöl, 2 dcl. stötta skorpor, 3 msk. smör (60 gr.), 2 dcl. buljong.
 Beredning: Köttet torkas med en duk, urviden i hett vatten, skäres i bitar och drives 4 ggr genom köttkvarn, sista gången tillsammans med potatisen. Persiljan, kryddorna och grädden blandas i färsen, som omröres väl och formas till 15 aflånga kottletter, hvilka jämnas med knif, penslas med ägget, vispas med mjölken och vändas i de stötta skorporna. Smöret brynes i en stekpanna, kottletterna iläggas, brynas hastigt i smöret och läggas i en kastrull. Stekpannan vispas ur med den kokande buljongen, såsen hälls öfver kottletterna, som därefter få steka med tätt slutet lock omkr. 10 min. De läggas upp på varmt serveringsfat, såsen vispas upp och hälls öfver kottletterna, hvilka garneras med persilja och serveras med spritärter, spenat eller potatispuré.

göra husmodersysslan
 :- lätt och angenäm :-

Mellin's Food
 är bästa föda för svaga
 och klens barn i alla åldrar.
 Stärkelsefritt - lättsmält.
 Köpes i apotek, special-
 och drogaffärer.

VOLTA ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET
VOLTA
 - ULVSUNDA PR STOCKHOLM -

Besök vår utställning Birger Jarls gatan 21.

1 tim., hvarefter de änyo torkas med fiskhandduk och kokas 5-8 min. i fiskbuljongen. De tagas upp med hälslef, få rinna af på duk, hvarefter de läggas på ett smörbestruket, eldfast fat eller helst på ett fat af silfver. Såsen hälls öfver och anrättningen garneras i ränder eller rutor med champinjoner, skurna i fina tärningar och frästa i smöret. Öfver det hela strös osten, väl blandad med de stötta skorporna, och sist påhälls smöret, hvori champinjoner frästs. Fatet ställs i en långpanna med groft salt, pannan sättes in i varm ugn och fisken gratineras 10-15 min. Garneras med persilja och serveras med små kokta potatisar.

Till såsen fräses smör och mjöl 2 min., buljongen spådes på och såsen får koka 5 min., den uppvispade äggulan tillsättes jämte vinet och såsen får sjuda under vispning samt afsmakas.

Moir's vingelé (f. 6 pers.). 1 paket Moir's gelépulver (omkr. 120 gr.), 4 msk. socker (60 gr.), saften af ½ citron, 4 dcl. kokande vatten, 3 dcl. rhenskt vin eller schery.

Beredning: Gelépulvret, sockret, citronsaften och vattnet röras i en skål, tills pulvret och sockret äro upplösta, då vinet tillsättes och blandningen hälls i en stor eller flera små, vattensköljda och sockerbeströdda formar och får stelna på is 4-5 tim. Detta gelé kan med fördel färgas rödt och användas till garnering af kall rispudding. En lätt, fin sockerkaka kan genomdränkas med detta gelé, som då bör värmas till omkring 60 grader. Geléet får därefter stelna. Kakan serveras hel, eller skuren i skifvor, med vispad grädde.

Potatissalad à la Idun (f. 6 pers.). ¾ lit. kokt, kall potatis, 2 kokta rödbetor, 1 saladsbiff, 2 msk. karpis, 2 äggulor, ½ tsk. salt, ½ tsk. engelsk senap, 1 tsk. socker, 1-2 msk. ättika eller vinäger, 1 msk. karpisättika, 3 msk. fin matolja, 1 dcl. tjock grädde.

Beredning: Potatisen skalas och skäres i tunna skifvor. Rödbetorna skäras i 1½ cm. långa strimlor. Saladen rensas, sköljes, inklappas i en duk och skäres i långa, fina strimlor. Allt detta blandas i en saladskål. Äggulorna röras i en spiklum med salt, senap, och socker, hvarefter ättikan och matoljan tillsätts. Sist iröres grädden och såsen hälls öfver saladen, som omröres försiktigt och genast serveras till kalla kålrötter i allmänhet.

Wienerkottletter (f. 6 pers.). 5 hg. benfritt innanlår, 2 hg. kokt kall potatis, 4 tsk. finhackad persilja, 2 tsk. salt (10 gr.), ½ tsk. hvitpeppar, 1 dcl. tjock grädde.

Till panering och stekning: 1 ägg, 2 msk. mjöl, 2 dcl. stötta skorpor, 3 msk. smör (60 gr.), 2 dcl. buljong.

Beredning: Köttet torkas med en duk, urviden i hett vatten, skäres i bitar och drives 4 ggr genom köttkvarn, sista gången tillsammans med potatisen. Persiljan, kryddorna och grädden blandas i färsen, som omröres väl och formas till 15 aflånga kottletter, hvilka jämnas med knif, penslas med ägget, vispas med mjölken och vändas i de stötta skorporna. Smöret brynes i en stekpanna, kottletterna iläggas, brynas hastigt i smöret och läggas i en kastrull. Stekpannan vispas ur med den kokande buljongen, såsen hälls öfver kottletterna, som därefter få steka med tätt slutet lock omkr. 10 min. De läggas upp på varmt serveringsfat, såsen vispas upp och hälls öfver kottletterna, hvilka garneras med persilja och serveras med spritärter, spenat eller potatispuré.

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördäges det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages af såväl barn som vuxna.

Tillverkas af
**APOTEKET VASENS DRUG-
 HANDELS LABORATORIUM,
 STOCKHOLM.**

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 2.25

BILLIGT! - Finnas i alla apotek - BILLIGT!

Elegant
 kemiskt tvättad o. präsdad blir Eder kostymklänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till
Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

Majorskan Edmanns utsökta
Crème Idéale
 är af kunnigare ansedd som mest förskönande och mest elegant. Bleker fräknar och leverfläckar, gör hyn ungdomligt vacker. Pris 3 kr.

Infallna kinder
 göra äfven ett ungt ansikte gammalt, då däremot runda och fylliga kinder göra det ungdomligt och oemotståndligt. Detta kan hvar och en uppnå! Uppgif tydligt namn och adress till »Snabb Parismetod» Iduns exp. f. v. b. Diskr.

Spara på äggen och använd
Nornans Jästpulver
 Försäljes i väl sorterade affärer.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
 15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

Iduns ärade halfårsprenumeranter

erinras värdsamt om vikten af att i god tid (bäst nu genast!) förnya prenumerationen, så att afbrott i tidningens regelbundna expediering må undvikas.

Iduns värdefulla julnummer
 utdelas äfven till alla halfårsprenumeranter.

Prenumerera genast!

"La Mascotte"

Crème och Teint-extrakt skyddar och förskönar huden som intet annat.
 Fås öfver hela Skandinavien. Efterfrågan större än någonsin.

Nyhet!
 "La Mascotte" Nagelvatten.

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några beprövade recept för bakning af tårter m. m. med Good-a-Jästmjöl. Det är de bästa recepten för det finaste jästmjölet. Burkar à 15, 25 o. 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Mot grått hår och mjäll.
 Härmed meddelas att det utmärkte och så mycket efterfrågade härvattnet mot grått hår, som förhindrar hårafall och fullständigt borttager mjäll och som öfver 40 års tid förts i Fanny Gelin's Parfymmagasin, Malmorgsgatan 5 Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken i Rikstel. Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

Röd näsa
 botas med kosmetiskt preparat genom enkel kur i hemmet. Hudrodnaden neutraliseras genast, efter en tid blir resultatet definitivt. Erhålls på hvarje apotek. Recept jämte bruksanvisning sändes diskret mot postförskott à 5 kr. efter anmälan till »Märklig nyhet», Örebro poste restante.

Bad och Tvätt!

Fvättning, mangling och strykning af privatkläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Mälarbadets Bad-, Tvätt- & Strykinrättning.**
 Mälarbadets priser å bad och tvätt alltid de lägsta.
 Fvättinr.: Allm. 9344 Badet: Allm. 9343
 Riks 38 15 Riks 38 14

Mammas älsklings
badas alltid med
SASOLTVAL.

äfvén hvarje annan sysselsättning också tråkig och besvärlig. Nej, öfverseende med andras fel, kärlek och tålmod i utöfvandet af våra plikter, af hvad slag de vara må, göra arbetet till verkligt nöje och välsignelse samt skapar ljusare lifsyn. Men, kan ni ej med människokärlekens fördragsamhet ofra tanken på egen bekvämlighet, bör ni lämna platsen åt någon annan!
Jämtlandsfru.

JONS HEMKOMST.
VERKLIGHETSKILDNING FRÅN BULLAREN.
Af Elsäss.

Tätt under Kynnefjäll låg den lilla gården. Just på slutningen nedåt bygden. Magra och små voro tegarna, men fåren redde sig godt i ljunghackarna och till de tre små korna och till hästen räckte fodret med sparsamhet öfver vintern. Där fanns också föda åt människor, ty fjälltjärnen och bäckarna voro fulla af laxöring och lingon växte alldeles intill husknuten. De som bodde på Dalekas fingo dock ej ha' allt för stora fordringar på lifvet och det hade heller icke någon af dem, hvarken Jon eller Ragnhildur.

På tredje året var det, som de bodde här tillsammans. Inga barn hade de fått, utan lika ensamma som de voro första dagen de flyttade hit voro de ännu. Dagarna gingo likväl fort, ty de voro alla fulla med arbete. Om vintern spann och väfde Ragnhildur och om sommaren hade hon fullt upp att göra både ute och inne.

Det var midt i vintern och Jon hade tröskat slut på sin säd. Nu skulle han passa på medan Bullarsjön låg och det var klingande slädföre, att köra ned till Grebbestad och sälja så mycket han kunde undvara. På östsidan sjön var det ondt om vägar, därför måste alla tunga körslor ske om vintern. Kunde man så köra öfver isen sparades den långa krokvägen om Sundshults bro. Bittida om morgonen gaf han sig i väg och sent skulle det bli innan han kom tillbaka. Trots genvägen öfver sjön var det mycket öfver tre mil långt, men nu var det månjust och klart väder och den lämpligaste tiden att resa.

Dagen var lång för Ragnhildur när Jon var borta. Den lilla stugan var snart städad, korna och fåren hade hon gifvit foder och vatten, därefter satte hon sig vid spinnrocken och spann samt sjöng helt sakta till rockens surrande. Hon spann till sena kvällen. Ju längre dagen led dess mera ensam kände hon sig. Hon visste nog att Jon kunde ej vara tillbaka förrän långt in på natten, men just nu kände hon på sig att han var på hemväg och tänkte på henne. Här i den tysta fjällvärlden behöfves ej så många ord som nere på slätten. De människor som höra samman förstå hvarandra godt utan ord.

Ragnhildur slutade att spinna. Hon satte undan spinnrocken och ställde med aftonvarden. Gröt kokade hon och satte fram på det hvitkurade bordet, mjölk och tunnbröd ställde hon bredvid och Jons mörka träsked lade hon fram. Nu kunde han komma när han ville, men hon skulle lägga sig, hade han sagt, och ej sitta uppe. Ragnhildur satte en skärm framför den lilla rofolljelampan, kröp upp i sängen och somnade strax.

Hon hade väl sofvit ett par timmar då hon häftigt vaknade upp af något buller. Månjustet flödade in genom fönstret och Ragnhildur såg, att det var snöret till klockodet som brustit. Lodet låg midt på golvet och klockan hade stannat på 1/2 1. En oförklarlig ångest grep henne. Hade inte Jon kommit hem ännu? Mätte blott ingen olycka händt honom!

Tyst, var det inte bjällror hon hörde? Jo visst, nu hörde hon alldeles tydligt hur släden körde fram förbi stugan och hon blef helt

lugn igen. Hon hörde hur Jon spände ifrån och ledde hästen in i ladugården, där den hade sin plats jämte korna. Släden drog han in i skjulet och nu tog han i köksdörren. Hon hörde hur Jon kom in genom dörren, som han stängde efter sig och gick fram till bänken vid spiseln, där han satte sig ned och drog af sig stöflarna. Låt det ej som vatten rann ur dem då han drog dem af? Jo, hon hörde alldeles visst hur vattnet droppade därute. Men hur kunde han ha blifvit våt? Fruset var det ju och hö hade han haft om fötterna i släden.

Hvad han dröjde länge därute! »God kväll, Jon, jäså du kom nu» ropade hon ut i köket. Intet svar fick hon, men väl hörde hon tre tunga suckar efter hvarandra komma från bänken där Jon satt. »Är du sjuk Jon, eller hvarför svarar du ej?» sporde Ragnhildur änyo. Intet ljud förnam hon längre. Hon sprang upp ur sängen tog lampan och lyste ut i köket. Ingen människa fanns där!

»Jon», ropade hon. »Jon, hvar är du?» men intet svar fick hon. Hon kastade en sjal öfver axlarna och sprang ut i ladugården.

Hästens spilta stod tom!
I en stor råk, som genom den starka kolden slagit upp tvärt öfver Bullarsjöns is funno de Jons döda kropp. Hästen och släden hittade de först om våren då sjön bröt upp.

Landthushållslärlarinna

som för egen del vill mottaga och handleda elever, kan på fördelaktiga villkor få disponera särdeles lämplig, möblerad byggnad med elektriskt ljus, trädgård, hönsgård o. d. å egendom i Södermanland. Eventuellt kompanjonskap. Svar till »Privat landthushållsskola», Gunnar Stenbecks Annonsbyrå, Stureg. 20, Stockholm Ö. f. v. b.

Annonsera i Idun!

Ny roman av ZOLA

Människans lägre jag
(La Bête Humaine)

I sin uppsats om denna bok kallar Fröding den »ett naturalismens mästestycke av första rang» och yttrar om den följande:

Handlingen går raskt och säkert framåt, utan att därför förlora i fyllighet... Spänningen är aldrig utsatt för att slappna... och varje scen är tecknad c/er, rätt-tara genomlvad med en liflighet och styrka som är rentaf beundransvärda. Finnes hos alla bokhandlare. Pris 2:25. 1:sta del.

Bokförlags A.-B. Svea
10 Lästmakaregatan 10
STOCKHOLM.

SVAR

(Forts.)

Nr 210. »Är det rätt att lämna en i allo utmärkt plats, därför att man ej trifs» frågar ni. Det är ju rentaf upprörande höra er gå och önska er döden, därför att ni ingenting har att göra. Ingen kan väl begära att få en väl aflönad plats, utan att där utträtta något gagneligt, utan att för er ligger ju arbetet just i att vara den gamla till förströelse och nöje. Har ni ej läst

vår Mästares ord: »Jag har kommit i världen, icke för att göra min vilja, utan dens vilja, som har sändt mig.» Ligger manne ej däri uppmaning till oss, att göra sammaledes? Och läser ni ej Idun? För min egen del finner jag den lik en lång, lång sammanlänkad kedja, löpande landet rundt och föränande alla, som vilja hålla i en länk af den, samt skänkanade mod och uppmantran åt alla. Läs bara t. ex. Fanny Alving's senaste novell »Parksoffan», och känn —! Så länge själfviskhet och tanken på eget bästa sättes i främsta rummet, blir nog

Husvarna Symaskiner
Svenskt välkändt fabrikat, solid konstruktion, lätt gång, stor hastighet
Förmånliga afbetalningsvillkor
Kvalitetsmärke.

Prenumerera på Idun!

STABIL
är den förnämsta pasta för borttagande af
Missprydande Hårväxt
Obs! Inga märken, ingen lukt.
Pris 3:50 + porto.
Dalia för efterbeh. pris 2 kr. + porto.
EBBA BECKMANS HYGIENISKA SALONG,
GREPTUREGATAN 3.
Riks Tel. 70658. Allm. Tel. 40100.

Ferrin
Fås på apoteken.
Bästa järnmedel,
apptigfivande, styrkande,
Föreskrives af många läkare.
Apoteket Lejonet, Malmö.

INTRESSANT BOKNYHET!

I dagarna har utkommit
Bröllopsresan
af
Charles de Coster,

den populäre flamländske folkdiktarens berömda kärleksroman.

För första gången i svensk öfversättning.

»Bröllopsresan» är ett af den flamländska litteraturens klassiska arbeten.

Arbetet, som prydes af **Arthur Grünebergs** 12 originalteckningar, kostar kr. 2:50.

Finnes hos alla bokhandlare.

Bokförlags A.-B. Svea
Lästmakaregatan 10
Stockholm.

En fruktansvärd anklagelse

kallar Dagens Nyheter den »märkliga boken»

DEN KINESISKA MUREN

af de tre författarinnorna

ANNA LENAH ELGSTRÖM | **FRIDA STÉENHOFF** | **ELIN WÄGNER**

under medverkan af **Vilma Glücklich - Ell. n Hagen** | **Mia Leche - Paula Pogany** | **FÖRNÄM I ANDA OCH STIL**

I recensionen om denna bok, som kastar ett blixtiljus öfver den kinesiska mur som krigsfrares omänskliga intriger rest i vägen för ROSIKA SCHWIMMERS och andras uppoffrande arbete för rätt och red, skriver Dagens Nyheter:

Författarinnorna ha genom sin litterära konstnärlighet i förning med journalistisk saklighet lyckats sätta samman ett arbete som kommer att läsas af många med det varmaste intresse.

I HVARJE BOKHANDEL. — PRIS 4:25 KRONOR.

A.-B. DAHLBERG & C:os FÖRLAG - STOCKHOLM

HINDÅS LOTTERIET

till förmån för idrottsanläggningarna på Hindås.
10,000 vinster!
Vinstvärde:
75,000 kronor.
Var 7:de lott vinner!

Huvudvinster:

1. Möbler till 3 rum och kök. Matsalsmöbel i mörk bonad ek med inläggningar. Herrumsmöbel i antikud och mahogny. Sängkammarmöbel i polerad björk. Köksuppsättning med kopparkärl Kr. 6,000
2. 30-kvms skärgårdskryssare. Konstruerad af ing. Carl Holmström Kr. 4,000
3. Flygel i mahogny (J. G. Malm's, ö) Kr. 2,000
4. Motorcykel (Huskvarna) ... Kr. 1,700
5. Motorbåt m. utomb.-motor Kr. 1,200

Pris pr lott 2 kronor.

Dragning så snart lotterna slutsållts, dock senast den 28 Februari 1918.

Lotter distribueras från **HINDÅSLOTTERIETS BYRÅ, Drottninggatan 46, Göteborg.**

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

ANSPRAKSLÖS FLICKA som genomgått 8-kl. läroverk kompetent läsa med 9-årig gosse, får plats för läsåret på landtegendom i Vestergötland. Betygsafskr. rek. o. foto, torde sändas till märke »1917 1 okt», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

FRISK, BÄTTRE FLICKA, äldre, kunnig o. villig att med husmors hjälp sköta hem utan jungfru får plats i början af juli i liten ingeniörsfamilj. Stockholms närhet. Sv. m. betyg, helst foto till »Eget rum», Iduns exp.

FÖR NYBILDAD privatskola, med cirka 10 elever, sökes en verkligt skicklig lärarinna. Lön 1800 kr. Sv. med betyg o. ref. sändas till disponant P. H. Strömberg, Kramfors.

MOT FRITT VIVRE och fria resor önskas studentiska, latin, eller flicka, som genomgått 8-kl. flickskola att under juli—aug. undervisa en flicka i franskt språk och skrifning. 5 kl. kurs. Sv. med betyg till »S. B.» Lennartsfors.

BILDAD FLICKA, hushållsman, barnkär, gärna musikalsk, villig att deltaga i förek. arbeten inom hemmet erhåller plats i familj i Göteborg 1 sept. event. tidigare. 2 jungfru finns. Sv. med ref., löneanspråk o. helst fotografi till »Box 41», Björnsboholm.

ENKEL BÄTTRE FLICKA frisk och kunnig i allt som hör till hushållet, afven sömnad erhåller genast bra plats i liten familj i öfre Adalen Angermanland. Svar till »Adalen» Allm. Tidningskont. Sthlm

JUNGFURU kunnig i såväl enklare som finare matlagning, bakning syltning etc. får i Juli månad plats i svenskfamilj i Larvik att helt på egen hand sköta köket i liten familj. Svar med betyg och helst fotografi till fru direktör Aagaard, Larvik, Norge. Lön 40 kr. Fri resa.

PLATS FINNES NU för en frisk barnkär och hushållskunnig flicka att under fruns bortavaro 1 mån. ev. längre sköta hemmet och 2 flickor om 3 och 1½ år. Passhjälp. Svar med foto, ref. och lönepr. till »D» Lidköping p. r.

LÄRARINNA sökes till läkarfamilj på landet (Norland) för tvneve gossar i ålder 11 och 8 år. Svar med lönepr., ålder, betyg och referenser till »E. K. W.» sändas till Iduns exp. f. v. b.

ENKEL barnkär och ordningsfull flicka erhåller plats som barnsköterska i familj med 5 barn i åldern 12—1 år. Svar med lönepr. och foto till »C. A. Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

UNG BÄTTRE flicka som är villig deltaga i alla göromål som förekomma i ett större landhushåll får plats i början af juli månad å herrgård i Småland. Svar till Familjemedlem, Vrigstad p. r.

Kvinnlig landbrukselev. Arbetsam och duktig flicka får mot fritt vivre plats från 15 aug. till 1 nov. att under kvinnlig agronom, tillsammans med 3 kvinnliga kamrater på egen hand sköta mindre jordbruk. Svar till Dalbyö Gård, Vesterljung.

Flicka, med någon vana i sjukvård, erhåller genast plats att sköta sjukfru på landet. Sv. med fotografi o. uppgift om pretentioner till »Sjukvård», Folkabo.

Guvernante undervisningsvan (helst seminariebildad) får plats till hösten på egen- dom i Vestergötland att undervisa en 10-årig flicka i II kl. kurs. Svar med betygsafskrifter, referenser och lönepretentioner till »Birgit» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Söker Ni plats på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?
Kom då ihåg att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringsätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten länpligen skrives å postanvisningsblanketten.

Enkel och godhjärfad flicka, ordentlig och barnkär, i saknad af anspråk på nöjen men som i stället sätter värde på ett godt bemötande, forståelse, ordning och punktlighet erhåller plats hos advokatfamilj i Skåne att jämte husmodern utföra alla i ett enkelt hem förekommande göromål. Uppgifter på tidigare sysselsättning eller kunskaper samt anspråk afvensom foto, emotses under sign. »Förtroende i allt», S. Gumælii Annonsbyrå, Malmö f. v. b.

En ensamjungfru och en barnhusa erhålla plats den 1 augusti i familj med två barn. Reflekteras endast å verkligt dugliga och ordentliga tjänarinnor. Svar med betygsafskrifter, löneanspråk och helst fotografi till Intendent Stickler, Promenaden 11, Falun.

Husföreståndarinna. Bildad flicka omkring 30 år som med ordning och sparsamhet kan förestå äldre ankemans hem, och är villig på egen hand sköta alla hemmets sysslor, kan få plats i Helsingör, Danmark till 1 Sept. Svar med foto, betyg, lönepret. och närmare upplysningar till »A. 1917» Helsingör p. r.

Läns-(epidemi-)sjukskötersketjänsten i Falköpings distrikt är för ansökan ledig. Aflöning årl. 600 kr., event. 25 kr. i pensionsbidrag, samt 1 kr. om dagen, fria resor och fritt vivre vid tjänsteförändring. Då så ske kan, ledighet 14 dagar årligen utan löneafdrag. Ansökningarna ställas till Skaraborgs läns sjuksköterskestämman och insändas till Förste provinsiellläkaren i Mariestad före den 11 juli 1917. Prästbetyg, läkarebetyg, intyg om kompetens samt meritfört. i öfrigt böra medfölja ansökan. Tjänsten skall tillträdas den 15 aug. 1917. Instruktion och öfriga underrättelser erhållas genom Förste provinsiellläkaren i Skaraborgs län.

Semestervikarie för Sköterskan vid Sjukstugan i Mönsterås under 1 månad önskas snarast. Kirurgisk utbildning behöflig. Svar till Sjukstugan, Mönsterås.

Elevplats för bild. allv. flicka omkr. 20 år finnes att tillträda i aug. å sjuk- och ålderdomsafd. på större hem i Stockholm. Sv. t. »Badgäst», Holsby Brunn.

Guvernante, undervisningsvan, erhåller till hösten anställning att läsa med tvneve flickor i 13-års åldern. Kurs: Flickskolans fjärde klass. Undervisningsförmåga afven i pianospel ofnörlig. Sv. jämte betygsafskrifter, fotografi o. lönepretentioner till fru Ellen Tidstrand, Sägmyra.

Ung, bättre flicka med glad och vänligt sätt önskas genast att på egen hand hushålla för 8 ungdomar. Något intresse för vegetarisk matlagning önskvärd. Husa o. hjälp finnes. Fullt modernt inredd villa på Stocksund. Sv. med fotografi till »15 juli 76», Dagens Nyheter, Stureplan, Stockholm.

Kokkepiké. En dygtig og tro kokke faar plads i godt hjem i det sydlige Norge i vakker egn like ved by. — Biletet mkr. »God Lön» sendes Skienfjordens Annoncebureau, Skien, Norge.

PLATSSÖKANDE 21-ÅRIG MUSIKALISK förlofvad flicka af god familj, talande flytande tyska, något kunnig i engelska o. franska, hemma i handarbeten samt intresserad af husliga sysslor, önsk. genast plats som hjälp och sällskap i prästgård eller annan fin familj. Sv. om löneuppgift till »Barnkär skånska», Depeschbyrå, Malmö.

UNG HANDARBETS-LÄRARINNA med fina betyg önsk. plats i skola eller hem. Eventuellt såsom hjälp och sällskap hos bättre herrskap. Sv. till »Skånska», Iduns exp. f. v. b.

22-ÅRIG FLICKA önskar plats i familj för att hafva vård om linne- och silverförråd och deltaga i alla husliga göromål: är dessutom intresserad af handarbeten. Sv. t. »S. S.», p. r. Atvidaberg.

Kvinnlig arbetskraft inom såväl hemsom som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därtöfver.

UNG, MUSIK. FLICKA, som under tre års tid varit bitr. i kindergården önskar plats i fam. där barn finns. Åger god handstil o. är villig deltaga i skrifgöromål om så önskas. Rek. kunna företes. Sv. till »Familjemedlem L». Iduns exp.

EXAMINERAD Kindergårtenlära önskar plats i familj i Stockholm eller dess närhet, att undervisa enligt kindergårtenmetoden afven till läroverkets lägre klasser. Svar till »Kindergårten», Helsingborg p. r.

ELEMENTARBILDAD, musik. flicka något undervisningsvan, önskar plats, mycket fina betyg. Tacksam för svar märkt »Anna-Greta. Iduns exp. f. v. b.

UNG ALLVARLIG bildad flicka kunnig i matlagning önskar plats att ensam sköta litet hem i augusti eller i höst. Svar till »Sommaren 1917», Värnamo p. r.

EN 19-ÅRIG flicka önskar plats i enkel, bildad familj, helst i landsorten, där läxläsning eller skrifgöromål förekommer. Svar till »Realist 1914» Iduns exp. f. v. b.

HUSHÅLLSINTRESSERAD, bättre flicka önskar plats i godt hem, att biträda husmodern med förekommande göromål. Genomgått hushållsskola. »var till »Landtbrukardotterns Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE FLICKA intresserad af husl. arbete önsk. plats i god familj där jungfru finnes för att under husmorders ledning och öfverinsende deltaga i alla göromål. Familjemedlem. Fritt vivre eller som betalad hushållselev. Svar till »17 år» Roma Kl. p. r.

18-ÅRS FLICKA af god familj önskar till hösten mot fritt vivre lära sköta ett hem under intresserad husmorders ledning. Sökanden van vid praktiska göromål. Referenser önskas och lämnas. Svar till »G. A.» Alingsås p. r.

UNG, ANSPRAKSLÖS och i hushållsgöromål, afven matlagning, kunnig flicka af tjänstemannafamilj i landsortstad söker plats i vänligt hem såsom husmorders biträde mot någon aflöning. Svar härå utbedes till »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA med realskoleexamen önskar till hösten plats uppåt landet, gärna i Jämtland eller Dalarna att undervisa minderåriga i vanliga skolämnen, event. musik. År villig att deltaga i lättare husliga göromål. Svar till »E. J.» Ängelholm p. r.

23-ÅRIG BILDAD FLICKA önskar plats i familj där barn finnes som hjälp och sällskap. Svar till Box 6. Bjerröd.

Förlovad lärarinna önskar omkr. den 1 eller 15 juli komma i god familj på landet i mell. Sverige (Stockholmstr.) för att lära — och deltaga i — ett hems skötande. (Gärna i präst- eller läkarehem där tillfälle finnes till öfning i musik). Van vid husliga göromål. Fritt vivre önskas. Svar emotses tacksamt till »Ordningssinne 24 år». Postkontoret, Järntorget, Göteborg.

Hvar skall jag tillbringa min sommarsemester?

Stockholms omgifningar:
VID MALAREN. Pensionat Fagerudd har utmärkte strandbad och skogs promenader. Begär prospekt af Konditor Lundevall, Enköping.

Jämtland:
PENSIONAT NYLAND, 20 min. väg från Hållands station, vackert läge, utsikt öfver Ristafallen och Indalsälven. God inackordering. Öppet 20 juni-sept. Lungsiktiga mottagas ej. Närmare meddelar: Fru Malla Wiklund, Nyland, Hålland (Jämtland).

Dalarne:
SVÄRDSJÖ HVILOHEM erbjuder hvil- la och hentrefnad i lugn, vacker trakt af Dalarne. Närmare meddelar fröken Lydia Johnson, Svärdsjö. Riks 29.

Västkusten:
Fiskebäckskil
Restaurant Utsikten
REKOMMENDAS.

MARSTRAND.
Pensionat Nygren rekommenderas.

Värmland:
DOKTORINNA VILMA ERIKSSONS
Hvilo hem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

NORGE:
TONASEN KURHOTELL, Valdres. 2,000 fot öfver hafvet. Öppet hela året. Alla slags bad. Tennis o. Biljard. Elektriskt ljus. Centralvärme. Utmärkt kök. 70 rum.

Våra små "slitvargar"

behöfva nya kläder.

PRENUMERERA NU GENAST PÅ "BARNGARDEROBEN"

Illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer.

Prenumeration verkställs å närmaste postanstalt eller bokhandel. Priset är: för ½ år Kr. 1:60, kvartal 90 öre.

Iduns Expedition, Stockholm.

Allm. Svenska Sjuksköterskefören. Sjuksköterskehjem, Katarinavägen 9 B. 5 tr. (vid Katarinahissen). Rikstel. 9427. Allm. Tel. 318 97. Utsänder exam. sjuksköterskor till all slags privatvård och fasta platser. Endast väl meriterade sköterskor antagas i föreningen.

Examinerad kvinnlig gymnastikdirektör önskar anställning från 15 el. 20 sept. Afven inkomsten i sjukvård. Helst i Stockholm el. dess omedelbara närhet. Sv. emotses till »Gymnastikdirektör», Sv. Telegrambyrå, Stockholm.

UNG STUDERANDE flicka erbjudes helinackordering i god familj att dela rum. Centralt läge i hus med alla nutida bekvämligheter. Svar till »1 eller 15 sept. 1917», Iduns exp. f. v. b.

Hushållselever (familjemedlemmar) mottagas 20 sept.—20 dec. Prospekt på begäran. Öfverstinnan A. Hyltén-Cavallius f. Frick, Sandvik Småland Burseryd.

Brudstyslar såväl enkla som finare, samt Dam- och Barnunderkläder ständigt på lager i Helsingborgs Linnetstyslareffär, Malmö Rikstel. 48 12.

Babylådan (Inneh. fullständig utstyrsel för späda barn, välsyd och af bästa kvalité, pris 10 och 15 kr. pr låda beroende på monterig. Sändes mot efterkr. A. C. Cronquist & Sor, Rikstel. 815. Malmö)

För hemväfning intresserade. Väfmästare Ivar Nilsson, Säter, gifver kurs uti mönsteruttagning med därtill hörande ämn. Undervisningen sker pr korrespondens och har pågått sedan ett år och vunnit erkännande.

Vid Vinslöfs kvinnliga slöjd- och hushållsskola, belägen vid Vinslöfs järnvägsstation börja nya kurser den 1 inst. nov. Skolan, stiftad 1892, understödes af staten och länets hushållingssällskap. Prospekt sändes på begäran genom skolans verkställ. direktör S. J. S. Erman, Vinslöf. Styrelsen.

GÖTEBORGS GYMNASISTISKA INSTITUT

Föreläsningssal

En av övningshallarna.

Begär prospekt
över årskurserna i

Massage och sjukgymnastik

Underv. meddela nedanstående lärare:

Anatomi, Fysiologi, Patologi, Hygien: Med. d.r. Gösta Götblin.

Ortopedi: Med. d.r. Sven Johansson.
Sjukgymnastik och Massage: Gymnastik direktör Karin Uddenberg.

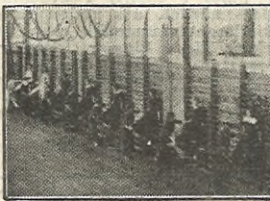
Kemi: Professor Gösta Bodman.

Sjukvårdslärare, klinikens föreståndare, Med. d.r. Leo Schrödl

Gymnastik och massage, Institutets föreståndare: Direktör Erik Börner.

Patientbehandling.

Övningar i gymnasiet.

Professor PATRIK HAGLUND
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik
S. T. 7025, Stureg. 62, Stockholm S. T. 8301
för behandling af stödj- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubningar

Doktor Hejman
Kungssportspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

Elektrisk behandling
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk Gymnastik

medför enl. kungl. maj:ts medgiftvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen 2-årig börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson: adr. Odeng. 1 Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläppts efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.

Med. Dr. E. Kleens
ettårig kurs i massage och sjukgymnastik för Damer och Herrar börjar den 1 oktober kl. 10 f. m. Mästersamuelsgatan 37, 2 tr. Obs! Prospekt begäras och anmälningar mottagas städes under adr. Engelbrektsgatan 43 B. Stockholm.

Vid Professor Unmans Institut
börjar d. 20 sept. ny (ett-årig) kurs i Massage och Sjukgymnastik
Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Hår- vatten för erhållande af mjuk och kraftig hårväxt (världsfabrikat).
Pris kr. 4,90 och 5,50 + porto. Försändes diskret.
Franska Parfymmagasinet, Hofleverntör, Drottningg. 21. Sthlm.

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat
Pris pr fl. 2.50.
Erhålls hos alla första klass Parfumeri-, Drog- och Coiffyaffärer.

Elsa Philips Husmodersskola.

Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A).

börjar sin 19:de termin för bildade unga flickor den 15 sept 1917. Undervisning i euklure och finare matlagning, bakning, konservering och inläggning af bär, frukt, grönsaker, fisk och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Adress till 28 Aug. Nyåker. Leksboda, sedan Stockholm. Prospekt, ref och närmare upplysning på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm

Göteborgs nya Husmodersskola

Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24

Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 7 sept. 1917. Prospekt och upplysningar på begäran. Elvira Friberg, Hildegard Friberg

Uppsala Enskilda Läroverk o. Privatgymnasium.

Högre samskola med student- och realskolexamensrätt samt normalskolkompetens från klass 8. Kl. IX, som bl. a. utbildar Kindergartenlärarinnor

Godkända betyg i realskolexamen och betyg med normalskolkompetens berättiga utan tentamen till inträde i ring I (= ring II vid allm. läroverk) Om befrielse från tentamen i vissa andra fall upplyser redogörelsen, som jämte inackorderingslista fås genom vaktmästaren.

Josef Liljeblad, rektor. Carola Eneroth föreståndarinna.

Nobynäs Hushållsskola

Kurser fr. d. 15 aug. t. d. 15 dec. 1917 och fr. d. 15 jan. t. d. 1 juni 1918.

Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, härligt läge å småländska höglandet. 7 minuters gångväg från Sjöarneborgs hållplats, linjen Stockholm-Malmö. Grundlig undervisning i hu-håll och stöjd meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. (odt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan, fru E. von Koten, Nobynäs, Frinneryd. Rikstelefon 5.

Femte praktiska hushållskursen å Lyckebo Sjömarken (Göteborg-Borås järnv.) börjar 15 sept. o. pågår till 15 dec. Undervisning i matlagning, bakning, konservering, handarb. m. m. Frisk hälsosam trakt. Glad och treligt hemlif. Piano finnes. Pris ett för allt 100 kr. per månad. Förfrågn. ställas till Lyckebo Sjömarken.

Södra K. F. U. K:s Husmoders- och Tjänarinneskola,

Östgötagatan 24, Stockholm,

börjar sin **höstkurs** den 15 Aug. för dem som önska deltaga i konserveringskurs samt 1 Sept. för öfriga. Grundlig och praktisk utbildning i allt hvad till ett hems skötsel hör. Prospekt mot porto. Allm. Tel. 310 12. (kl. 10-2).

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas af från fackskolan utexam skolkökslärarinnor i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och servering, uppköp af matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengöring, tvätt och strykning, vården af linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och linnesömmande för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten äfvensom Samaritkurs. — — — Som skolan afser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsadt antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Höstterminen börjar 15 sept. 1917. Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinnor

Fru Emma Kjellström, Storgatan 32, Stockholm.

ALLM TEL. 242 08.

Obs! Till i sept. är fru Kjellströms adress Mörby, Stocksund, Rikstel. Stocksund 261.

MÄRKET MARKATTAN

"Ett glänsande resultat"

(HOS ALLA HANDLANDE)

Sunlight Såptvål Aktiebolag
Göteborg

Under Juni Juli och Augusti

hålls

Iduns Expedition

öppen

Lördagar kl. 9-3. Öfriga hvardagar 9-4.

Philip Holmqvists Handelsinstitut

N. Allégat. 7, 1 & 2 tr., Göteborg.
Grundat 885. Rt. 2127 & 9160 Främsta och största enskilda handelsläroverk i landets främsta handelsstad Egen läroverksbyggnad.

33 läsåret. Höstterminen börjar den 17 aug 1917. 20 akademiskt och praktiskt utbildade lärare. 500 elever årligen.

Års och terminskurser.

Utförlig bankkurs med öfningar i alla bankgörömmål.

Platsförmedlingsafdelning med vidsträckt förbindelser.

Begär vårt 40 sid. illustr. prosp.

Detthowska Småskoleseminariet.

Kursen 2-årig. Examensrätt sedan 1899. Terminsavgift: klass I 75 kr., II 100 kr. Inträdesfordran: goda folkskolekunnskaper. Inträdespröfn. den 5 sept. Utan pröfn intages på godt betyg fr. klass VI å VII i sam- och flickskola. Skriftlig ansökan (porto bifogas) under adress Eriksbergsg. 10, Stockholm f. v. b.

Enskilda Gymnasiet

Styrmanngatan 22 24, Stockholm.

Samskola. Studentexamen tages på 2 år af dem, som aflagt realskolexamen eller äga motsvarande kunnskaper. Realskolexamen på 1½ å 2 år af dem, som genomgått folkskola. Ingen inträdespröfn. Begär prosp. **Styrman.**

Palmgrenska Samskolan

G undad 1876.

Rätt att anställa realskol- och studentexamen. Expeditionen öppen under sommaren on dagar kl. 12-1. Rikstel. 11549, allm. tel. 168 38. Nuvarande adress Arsenalsgatan 4 och efter 1 okt. Kommandörsgatan 34 (centralt läge invid öpen plats på Östermalm). Årsredogörelse sändes på begäran. Postadress endast Stockholm.

Det spelar en stor roll att uppträda med vackra och blanka naglar

LYX
NAGELPULVER
giver utan besvär, en härlig glans åt naglarna.

Skånska Handelsbanken.

Fonder 21,850,000 kronor

Stockholmskontor: Arsenalsgat. 6

Filialer: Södermalmstorg 8

Sturegatan 32.

Uthyr kassafack.

Emottager värdehandlingar i öppet eller slufet förvar.

Fondafdelning. Kassafack